ORTODOKSİA

Ahlakî ve dinî resale

Müdürü mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
TAHTA MİNARE, VODİNA SOKAĞI 42
İstanbul—Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΕ΄ — Μάρτιος 1940. — Τεῦχος 3.

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ
ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΣΕΠΤΩι ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩι ΝΑΩι
ΤΗΝ ΚΥΡιΑΚΗΝ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 1940

«Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ σὺ εἶ ὁ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ».

Πυκνὰ νέφη μαρτύρων τῆς πίστεως καὶ τῶν ὑψηλῶν ἰδανικῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ὀρθοτέρα καὶ πληρεστέρα ἔκφρασις εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀντίληψις, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, σκιαὶ τῶν μεγάλων Πατριαρχῶν τοῦ παλαιφάτου καὶ μαρτυρικοῦ αὐτοῦ θρόνου, οἱ ὁποῖοι εἰς πᾶσαν ὀδύνην τῆς Ἐκκλησίας ἐπανελάμβανον ὡς ἐφύμνιον τὰ λόγια τοῦ Κυρίου «καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς», κατὰ τὴν ἰδιαιτέρως ἱερὰν αὐτὴν στιγμὴν σκεπάζουν τὸ στερέωμα αὐτὸ περιϊπτάμεναι ἀκαταπαύστως κύκλῳ τοῦ ἡγιασμένου αὐτοῦ χώρου.

Οἱ μάρτυρες ὑπενθυμίζουν τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ποταμοὶ

σίμάτων κατέκλυζον τὴν ἀπέραντον ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν διὰ νὰ καταρδεύσουν καὶ στερεώσουν τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας ἡ ὁποία ἐκήρυττε τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ θεάνθρωπος, ὁ « πρᾷος καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ Ἰησοῦς ».

Οἱ πατριάρχαι καὶ κυρίως Πατριάρχαι τοιοῦτοι, ὁποῖοι Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Φώτιος ὁ Μέγας, Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, Ἱερεμίας ὁ Β'. ὁ Τρανός, Κύριλλος ὁ Λούκαρις, Παρθένιος ὁ Γ', Διονύσιος ὁ Γ'., Σαμουὴλ ὁ Χαντζερῆς καὶ ἄλλοι προβάλλουν ὡς πολυπαθεῖς καὶ ἡρωϊκοὶ ἡγέται τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ὡς νοητοὶ φωτεινοὶ προβολεῖς οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τὰ βάθη τῶν αἰώνων διαρκῶς ἐκπέμπουν τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀκτῖνας τὰς ὁποίας ἀκαταπαύστως δέχονται παρὰ τοῦ Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης.

Μάρτυρες καὶ μαρτυρικῶς ταλαιπωρηθέντες ἢ μαρτυρικῶς ἀποθανόντες πατριάρχαι ὅλοι μαζὺ ψάλλλουν ἐν χορῷ καὶ ἐξυμνοῦν τὴν νίκην τῶν ἀνωτέρων ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων κατὰ τῆς ὑλικῆς βίας καὶ μεγαλοφώνως κηρύττουν ὅτι τὸ μεγαλεῖον τὸ καθαρῶς ἀνθρώπινον τὸ μὴ ἔχον θεῖα στοιχεῖα εἶναι ἄστατον καὶ ἑτοιμόρροπον, τὸ δὲ στηριζόμενον ἐπὶ θείων ἀρχῶν καὶ βάσεων εἶναι ἀσάλευτον, αἰώνιον. Δεδοξασμένοι καὶ ἐστεφανωμένοι μὲ τὸν στέφανον τοῦ θριάμβου καὶ τῆς δόξης μάρτυρες ἀνεχθῆτε με ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν ἱερὰν κιβωτὸν τὴν πάντοτε κλυδωνιζομένην ἀλλὰ μηδέποτε βυθιζομένην, ἀποστείλατε νοητὴν περιστερὰν ἐφωδιασμένην μὲ τὰ ἄϋλα πτερὰ σοφίας καὶ λόγου, ἐγχειρίσατέ μοι τὴν ὑπερφυᾶ λύραν σας διὰ νὰ συμμετάσχω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν οὐράνιον συναυλίαν, νὰ εὐαγγελλισθῶ τὸν παράδοξον θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν μαρτύρων καὶ νὰ ψάλω διὰ τοὺς ἠθικοὺς ἀγωνιστὰς τὸ πρωτοφανὲς ἐπινίκειον ᾆσμα πλαισιούμενον ὑπὸ τοῦ ἐξόχως ὑποβλητικοῦ ἐφυμνίου « Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ ».

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ θερμὸς καὶ ἀκαταπόνητος κῆρυξ τῶν μεγάλων χριστιανικῶν διδαγμάτων καὶ ἀρετῶν, ὁ διδάξας καὶ ὑποστὰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου ἀγῶνας, ὁ ἀνελθὼν πολλὰς βαθμίδας τοῦ ἀνηφορικοῦ Γολγοθᾶ ὅπου πλειστάκις ἀνέγνωσε τὰ αἱμοσταγῆ γράμματα « εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον μεμίσηκε· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσι » ἄριστα καὶ ἀκριβέστατα περιέγραψε τὸ εἶδος τοῦ θριάμβου τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν καλλινίκων αὐτῆς μαρτύρων. « Οἱ τῇ Ἐκκλησίᾳ πολεμήσαντες ἅπαντες, ταύτην μὲν οὐκ ἔσεισαν, τὴν δὲ οἰκείαν ἀπολέσαντες δύναμιν κατησχύνθησαν. . . . Ἐλαυνομένη γάρ, διωκομένη, μυρίοις κατακοπτομένη τρόποις, οὐ μόνον οὐκ ἠλαττονοῦτο, ἀλλὰ μείζων ἐγένε-

το»... καὶ περαιτέρῳ «τῶν μαρτύρων οἱ δῆμοι τῶν ἀστέρων αὐτῶν λατρότερον ἔλαμπον, τῶν μὲν σωμάτων αὐτοῖς κατακοπτομένων, τῆς δὲ γνώμης οὐ νικωμένης, ἀλλὰ κρατούσης καὶ στεφανουμένης. Τίς εἶδε. τὶς ἤκουσε φόνον στέφανον φέροντα καὶ σφαγὴν νίκην ἐργαζομένην καὶ τότε τὴ στρατόπεδον λαμπρότερον γινόμενον ὅτι πλεύους οἱ σφαττόμενοι παρὰ τῶν πολεμίων ἐφαίνοντο;» (Ὑπόμνημα εἰς τὸνπροφήτην Ἠσαΐαν. Migne, 56, στ. 29).

Ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ μᾶς συνήθισεν εἰς ἄλλο εἶδος κριτήριον προσώπων καὶ πραγμάτων, ζωῆς καὶ θανάτου. Κατὰ τὸ κριτήριον αὐτὸ ἀξίαν ἔχουν τὰ ἐσωτερικὰ ὄχι τὰ ἐξωτερικά. Οἱ ἀπορροφητικῶς ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν ὑλιστικὴν ζωήν, ὅσοι θέλουν νὰ πιστεύσουν ὅτι ἡ ἐπιτύμβιος πλάξ εἶναι καὶ ἡ ὁριστικὴ κατακλεὶς ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, αὐτοὶ ἀποδίδουν περισσοτέραν σημασίαν εἰς τὰ ἐπεισόδια καὶ τὰ στολίσματα τῆς ζωῆς—πλοῦτον, ἐξουσίαν, δόξαν κ. ἄ,—παρὰ εἰς αὐτὴν τὴν ζωήν. Κατὰ τὸ χριστιανικὸν κριτήριον σημασίαν μεγάλην ἔχει ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀνωτερότης. Ἀξὶαν ἔχουν οἱ ἠθικοὶ θησαυροὶ, τοὺς ὁποίους οὔτε σής, οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ κλέπται οὐ διορίσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν.» Ἡ σχολὴ τοῦ Ναζωραίου μᾶς ἀνεβίβασεν εἰς ἀνωτέρας πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς σφαίρας καὶ ἐκεῖ ἐτοποθέτησε τὰ εὐγενέστερα ἰδανικά μας, τὰ περισσότερον σύμφωνα πρὸς τὴν θείαν εἰκόνα τὴν ὁποίαν φέρομεν εἰς τὰ βάθη τῆς ἐσωτερικῆς μας ὑπάρξεως. Μία μυστηριώδης γραμμὴ ἑνώνει τὰ βάθη αὐτὰ τῆς ψυχῆς μας, τὴν συνείδησίν μας ἡ ὁποία εἶναι ἀντίλαλος τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ ἀσύλληπτον ὕψος τοῦ Ἀπείρου. Αἰσθήμστα, διαθέσεις αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐκεῖ ἐρριζωμέναι καὶ δεμέναι μὲ τὸν σφιγκτὸν κόμβον τῆς πίστεως τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης δὲν σαλεύονται, δὲν καταβάλλονται ὁσονδήποτε δυνατὰ καὶ ἂν εἶναι τὰ ἐξωτερικὰ κτυπήματα. Κατὰ τὴν μεγάλην γαλλικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789, ἡ ἀσυλλόγιστος καὶ τυφλὴ ὁρμὴ τοῦ λαοῦ ἤρχισε νὰ καταρρίπτῃ εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ μνημεῖα τῆς πίστεως. Μὲ πελέκεις κατέκοπτον τὰς εἰκόνας· ἐν ᾧ ἐτελεῖτο μία τοιαύτη ἀσεβὴς σκηνὴ διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ σοφὸς νομομαθὴς Πορταλίς· τί κτυπᾶτε μὲ τοὺς πελέκεις; νομίζετε ὅτι ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων στέκει καὶ κατοικεῖ μέσα στὰ ξῦλα καὶ τὰς βαφάς; Ἡ πίστις ἐμφωλεύει μέσα στὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου· ἠμπορεῖτε νὰ τὴν ἀφαιρέσετε ἀπὸ τὸν μυστηριώδη, ἱερὸν καὶ θεῖον ἐκεῖνον τόπον; Ἀπαντῶ· ὄχι· φρούριον τὸ ὁποῖον ἐμπερικλείει τοιαύτας δυνάμεις εἶναι ἀπόρθητον. Τὰ τοιαῦτα ὅμως τὰ αἰσθάνονται οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοί. Ὅσοι εἶναι ξένοι πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ θεωροῦν τοὺς ἑαυτούς των πανισχύρους καὶ μακα-

ριστοὺς ὅταν ἀποκτήσουν πολὺν ὑλικὸν πλοῦτον, ὅταν κατακτήσουν περισσοτέρας χώρας καὶ ὅταν ἑπομένως ἐπεκτείνουν καὶ διασκορπίσουν μεγαλύτερον φόβον καὶ τρόμον. Νομίζουν ὅτι ὁριστικῶς θριαμβεύουν ὅταν μὲ τὰ νικηφόρα ἅρματά των καταπατοῦν περισσοτέρους ἀντιπάλους των στρωμένους κατὰ γῆς ἄλλους ζωντανούς, ἄλλους πληγωμένους καὶ ἄλλους νεκρούς. Ἐκλαμβάνουν τοὺς ἑαυτούς των ἀτρώτους, ἡμιθέους οἱ ὁποῖοι παίζουν τὴν οἰκουμένην εἰς τὰς χεῖράς των. Ὁ βαθὺς γνώστης τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὁ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας, θέτει τὰ ἀκόλουθα λόγια εἰς τὸ στόμα τῶν ἀλαζόνων, τῶν αὐταπατημένων κατακτητῶν τοῦ κόσμου τούτου. «Ἐπάνω τῶν ἄστρων τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου καὶ ἔσομαι ὅμοιος τῷ Ὑψίστῳ. Καταλήψομαι τῇ χειρί μου τὴν οἰκουμένην ὡς νοσσιάν, καὶ ὡς καταλελειμμένα ᾠὰ ἀρῶ.» (14,4. 10,14).

Ἂς παραβάλωμεν πρὸς τοὺς κατὰ κόσμον θριαμβευτὰς αὐτούς, τοὺς νικητάς μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸν τὸν μέγαν μάρτυρα, τὸν Ἐσταυρωμένον τοῦ Γολγοθᾶ. «Ζητεῖτε πρῶτον, εἶπεν ὁ Χριστός, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ». «Ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.» «Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην». «Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης». «Μακάριοι ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ρῆμα καθ᾽ ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ.» Τὰ ἀντίξοα, αἱ θλίψεις, οἱ διωγμοί, ἡ ἀπειλὴ τοῦ θανάτου καὶ αὐτὸς ὁ ἐπικείμενος θάνατος δὲν θὰ σᾶς λυπήσουν, δὲν θὰ σᾶς πτοήσουν, δὲν θὰ σᾶς λυπήσουν, δὲν θὰ σᾶς βυθίσουν εἰς κατήφειαν, εἰς μελαγχολίαν καὶ εἰς ἀποθάρρυνσιν. Ὄχι. Θὰ χαρῆτε. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶθε διότι ὑποφέρετε, διότι διώκεσθε δι᾽ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος ἐβροτοφώνησε· «ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.» «Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι». Ἡ τελευταία αὐτὴ φωνὴ ἀντήχησε δυνατὰ εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῶν μαρτύρων, τοὺς ἠλέκτρισε, τοὺς κατέκλυσε μὲ ἱερὸν ἐνθουσιασμὸν διὰ τὰ ὑψηλὰ ἰδανικὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διὰ τὴν ἀνυπολόγιστον ἀξίαν τῆς ἀνωτέρας ἐσωτερικῆς ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀξίαν τὴν ὁποίαν ἐτόνισεν ἰδιαιτέρως ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὅταν εἶπε· τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχήν αὐτοῦ;» Οἱ μάρτυρες τεθωρακισμένοι μὲ τὸν θώρακα τῆς πίστεως, στολισμένοι μὲ τὴν ἁγνότητα τῆς ψυχῆς, μὲ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἠθικὴν δύναμιν ἡ ὁποία οὐρανώνει τὴν γῆν, κατὰ τὸν ὑμνογράφον, ὡδηγοῦντο εἰς τὴν

καιομένην ἄσβεστον, ἐρρίπτοντο εἰς τὰ ἄγρια θηρία, εὐλογοῦντες, συγχωροῦντες, χωρὶς γογγυσμόν, καὶ ἀκόμη περισσότερον μὲ χαράν!! Ἐν τούτῳ ἐμιμοῦντο τὸν Ἀρχηγὸν τῆς πίστεως ἡμῶν. «Προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόνττων ὑμᾶς». Μὲ ἕνα λόγον ἐδημιούργησε τὸ σύμπαν. Μὲ ἕνα λόγον προφερόμενον ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἠμποροῦσε νὰ κατασυντρίψῃ τὸ σύμπαν καὶ ὑπὸ τὰ ἐρείπια νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰς σταυρωτάς του. Ἄλλην φωνὴν ἀφῆκε, περισσότερον θείαν, ἐνδεικτικὴν ἀπεριγράπτου θείου μεγαλείου· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τὶ ποιοῦσι.». Περισσότερον διὰ τὴν φωνὴν αὐτὴν παρὰ διὰ τὴν δύναμιν ἡ ὁποία προκαλεῖ σεισμοὺς καὶ ἀνατροπὰς καὶ μηκυθμοὺς τῆς γῆς κτυπῶμεν τὰ στήθη αἰσθανόμεθα τὴν θείαν δύναμιν τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ βοῶμεν «Ραββί, οὐ ὁ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ». Οἱ μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ εἶχον πάντοτε νοερῶς ἐνώπιόν των τὸν Ἐσταυρωμένον. Δι' αὐτοῦ πρὸ τῶν οὐρανομήκων φλογῶν καθίσταντο ἀτρόμητοι πρὸ τῶν ἠκονημένων ξιφῶν, ἐπανελάμβανον τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· «τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς ἢ λιμός, ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα»;

Πρὸ τῶν τοιούτων διαθέσεων, πρὸ τῆς τοιαύτης παραδόξου ψυχικῆς καταστάσεως, πρὸ τοῦ πρωτοφανοῦς αὐτοῦ θριαμβευτικοῦ θάρρους τοῦ παρασύροντος πολλάκις καὶ αὐτοὺς τοὺς δημίους εἰς τὸ μαρτύριον μένομεν, Ὕψιστε Θεέ, ἐκστατικοί. Ἡ ἁγία σου Ἐκκλησία διὰ τοῦ ἀχανοῦς πελάγους τῶν αἱμάτων ὡδηγήθη εἰς τὴν θριαμβευτικὴν ἀκρώρειαν τῆς εὐγενεστάτης δράσεως πραγματοποιοῦσα τὴν μεταμόρφωσιν, τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. Ταῦτα βλέποντες βοῶμεν· «παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν». «Καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη καὶ σὺ Κύριε ἐποίησας αὐτά.»

Ἀκούσατε, ἐνωτίσασθε ταῦτα, πάντα τὰ ἔθνη· ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ διωκομένη ἀποδεικνύεται ἰσχυροτέρα, στολίζεται μὲ λαμπρότερα ἄϋλα «στεφάνια». Τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν εἶναι πνευματικόν, ἠθικόν, θεῖον· εἶναι οἰκοδόμημα ἀκλόνητον στηριζόμενον ἐπὶ τῆς πέτρας, εἶναι μεγαλεῖον συμπληρούμενον ἐν τῇ ταπεινώσει. Ὅταν ὁ Ι. Χριστὸς εἰσερχόμενος θριαμβευτικῶς εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκάθισεν ἐπὶ πώλου ὄνου ὡς ἐν ἀναγλύφῳ παρέστησε τὸ μεγαλύτερον ὕψος τῆς κατὰ Χριστὸν ἀνωτερότητος. Τότε ἤκουσε τό· «ὡσαννὰ ἐν τοῖς Ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.»

Εὐλογημένοι οἱ ἐρχόμενοι ἐπ' ὀνόματι ὑψηλῶν ἰδανικῶν, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἄρχοντος τῆς Εἰρήνης, τοῦ θεοῦ. Οὐαὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι

λησμονοῦν τὸν θεόν, βασίζονται μόνον εἰς τοὺς δειλούς των λογισμοὺς καὶ τὰς ἐπισφαλεῖς ἐπινοίας των. « Οὐαὶ οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι. » (ψαλμ. 48,7). Οἱ ἄνθρωποι ὁσονδήποτε πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ καὶ ἂν ἦναι, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἰσχὺς τοὺς ἀφήνουν ἐνίοτε καὶ πρὶν νὰ ἀποθάνουν· πάντως ὅμως καὶ τὰ δύο τὰ ἀφήνουν ἀποθνήσκοντες. Οἱ Μακκαβαῖοι ἀρέσκονται εἰς τὰς ἀντιθέσεις, εἰς τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν παρακμὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν φυλῶν. Προκειμένου περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου τὴν ὁποίαν ἐνωρὶς ἀπώλεσεν ὁ μέγας οὗτος κατακτητής, διὰ τοῦ προώρου του θανάτου, γράφουν· « καὶ συνεστήσατο πολέμους, καὶ ἐκράτησεν ὀχυρωμάτων πολλῶν, καὶ ἔσφαξε βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ διῆλθεν ἕως ἄκρων τῆς γῆς, καὶ ἔλαβε σκῦλα πλήθους ἐθνῶν, καὶ ὑψώθη καὶ ἐπήρθη ἡ καρδία αὐτοῦ· καὶ συνῆξε δύναμιν ἰσχυρὰν σφόδρα, καὶ ἦρξε χωρῶν καὶ ἐθνῶν καὶ τυραννιῶν, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς φόρον. Καὶ κατόπιν; « Καὶ μετὰ ταῦτα ***ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κίοιστην, καὶ ἔγνω ὅτι ἀποθνήσκει*** ». (Μακκ. α. 2 — 5). Καὶ ὁ πλέον λησμονημένος μάρτυς εἶναι ἐνδοξότερος καὶ ἰσχυρότερος καὶ ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον κατακτητήν. Κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα « ὁ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβανομένου πόλιν ». Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις παραστικώτατα ἐκφράζουν τὴν ἀνωτερότητα τοῦ ἠθικοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἠθικῆς νίκης. Ἰσχυροί, ἀκατάβλητοι θριαμβευταί, τυγχάνουν οἱ πρόμαχοι τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, οἱ μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ μαθηταὶ ἐκείνου ὁ ὁποῖος εἶπε « ἦλθον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ ». Παναγιώτατε, αἰσθάνομαι ὅτι κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν, σὲ ὑποβαστάζουν οἱ μεγάλοι ἡγιασμένοι προκάτοχοί σου, ἐκεῖνοι κυρίως οἱ ὁποῖοι ἐστήριξαν τὸν αἰωνόβιον αὐτὸν θρόνον διὰ τῶν ἀγώνων των, καὶ τοῦ τιμίου των αἵματος, καὶ ἐκόσμησαν αὐτὸν διὰ τῆς χρηστότητος καὶ τῶν ἀκαταπαύστων ἀγαθοεργιῶν των « ἐσκόρπισαν, ἔδωκαν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα. » Ἀνάβηθι νοερῶς εἰς τὸ ὄρος ἐκεῖνο τὸ παριστάνον τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τοῦ ὁποίου ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει « ἔσται ἐμφανὲς τὸ ὄρος Κυρίου » ἀνάβηθι καὶ βροντοφώνησον ἀπὸ τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο ὕψος τὰ λόγια τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου « οἱ ἀρνούμενοι τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, οἱ πολεμοῦντες τὴν Ἐκκλησίαν του ἠμποροῦν νὰ τὴν προσβάλουν ἀλλὰ ἀδυνατοῦν νὰ τὴν καταστρέψουν. » Μεταρσιώθητι, Παναγιώτατε, πρὸς τὸν χορὸν τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν μαρτύρων πατριαρχῶν, λάβε μέρος εἰς τὴν οὐράνιον συναυλίαν καὶ ψάλε μετ᾽ αὐτῶν τό « Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ ».

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΟΣ

ΑΠΟ ΤΟΥ 1453 ΚΑΙ ΕΞΗΣ

3) Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 50 καὶ τέλος).

Ὅτι δὲ ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου προετιμήθη ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας τοῦ τοποτηρητοῦ Διακόνου Νικηφόρου καὶ οὐχὶ κατόπιν σουλτανικοῦ ὁρισμοῦ, τοῦτο εἶνε βέβαιον. Αὐτὸς οὗτος ὁ Ἱερεμίας ἐδήλου ἐπισήμως ἐν Μόσχᾳ, κατὰ Ἰούλιον 1588, ὅτι ὁ σουλτάνος ἐπέτρεψεν αὐτῷ ἵνα κτίσῃ « τὴν πατριαρχικὴν ἐκκλησίαν καὶ τὰ κελλία ἐπὶ ***ἄλλου τόπου*** τῆς βασιλευούσης ». Ἡ ἐκλογὴ καὶ ὁ καθορισμὸς τοῦ ***ἄλλου*** τούτου ***τόπου*** ἐπαφέθη εἰς τὸν πατριάρχην, πάντοτε ὅμως μετὰ τῆς προϋποθέσεως ὅτι ἐπρόκειτο ὄχι περὶ ἐκ θεμελίων οἰκοδομήσεως νέου πατριαρχείου, ἀλλὰ περὶ χρησιμοποιήσεως, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ διὰ μερικῆς ἀνοικοδομήσεως μιᾶς εὑρισκομένης που ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην πρέπει νὰ ἐκληφθῇ καὶ ἡ πρὸς τὸν Μ. Κρούσιον πληροφορία τοῦ Στεφ. Λασκάρεως ὅτι « *alius locus, ubi edificaret, concessus* » [36]).

Τὰ ἀνωτέρω καθίστανται ἐπὶ μᾶλλον καταφανῆ ἔκ τινος πληροφορίας, ἐχούσης ὡς ἑξῆς: « ***13 Ὀκτωβρίου 1592.*** Ἐκ Ρωσσίας ἀφίκετο (εἰς ΚΠολιν) πραγματευτής, ὃς ἐπανερχόμενος ἀπὸ Περσίας διωμολόγησε πρὸς τοὺς Γεωργιανοὺς ἡγεμόνας συνθήκην...., δωρησάμενος δὲ τῷ σουλτάνῳ διφθέρας ποντικοῦ μυός, λευκοὺς ἱέρακας καὶ δύο ὀδόντας θαλασσίων ἵππων, παρεκάλεσεν αὐτῷ ***ἵνα ὁρίσῃ τῷ πατριάρχῃ νέαν ἐκκλησίαν ἀντὶ τῆς εἰς τέμενος μεταβληθείσης....*** » [37]). Συνάγεται λοιπὸν σαφῶς ὅτι μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου οὐδεὶς ἀπὸ μέρους τοῦ σουλτάνου ἐγένετο καθορισμὸς καὶ οὐδεμία ὑπόδειξις ***ὡρισμένης ἐκκλησίας*** ἵνα χρησιμεύσῃ αὕτη εἰς νέον πατριαρχεῖον καὶ ὅτι τότε τὸ πρῶτον διετυπώθη σχετικὴ παράκλησις. Ὁ διατυπώσας αὐτὴν ἦτο πρόσωπον ἐπίσημον καὶ καθὰ ἀναφέρεται, « πρόδρομος πρεσβευτοῦ » τῆς Ρωσσίας. Καὶ δὲν λέγεται μὲν ὁποίαν ὑποδοχὴν εὗρεν ἡ παράκλησις αὕτη, βασιζόμενοι ὅμως ἐπί τινος ἄλλης πληροφορίας δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι δὲν ἔμεινεν αὕτη ὅλως ἀτελεσφόρητος. Προέρχεται δὲ ἡ μεταγενεστέρα αὕτη πληροφορία παρὰ τοῦ γνωστοῦ Τρύφωνος Κορομπεΐνικωφ, ὅστις ἐξ ἀφορ-

---

36) ὅρα σημ. 12 καὶ 14.

37) ***Χάμμερ*** ὡς ἀνωτ. τόμ. Ε΄. σ. 398.

μῆς καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν δι' αὐτοῦ ἐλεηθεισῶν κατ' Ἀπρίλιον — Ἰούλιον 1593 ἐννέα μονῶν, σημειοῖ ὑπ' ἀρ. 1 τὰ ἑξῆς ἐνδεικτικά: « ***Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ταύτην ἔδωκαν νῦν τῷ πατριάρχῃ ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ πατριαρχείου*** » 38).

* * *

Ἀλλὰ ποία ἡ παραχωρηθεῖσα αὕτη μονή;

Γνωστὸν ὅτι ἐπ' ὀνόματι τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἤδη ἀπὸ τοῦ Δ'. αἰῶνος ἤρξαντο ἐγειρόμεναι ἐν βασιλευούσῃ ἱκαναὶ τὸν ἀριθμὸν μοναὶ καὶ ἐκκλησίαι 39), ἐκ τῶν ἐπιζησασῶν δὲ τῆς ἁλώσεως (1453) 40) ἀναφέρονται κατὰ τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἡμᾶς ἐποχὴν μόνον τρεῖς, ὅσαι καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ Τρύφωνος ὑπ' ἀρ. 1, 2 καὶ 3 ἀναγράφονται καὶ δὴ κατὰ χρόνον ἱδρύσεως αὐτῶν α'.) ἡ τῆς ***Πέτρας***, (δ'. αἰών), β'.) ἡ ἐν τῷ ***Τρούλλῳ*** (ιβ' αἰών), καὶ γ'.) ἡ τῆς ***Βασιλικῆς Πύλης*** (ιδ' αἰών).

Ἡ τελευταία αὕτη ἐμφανιζομένη ἀρχικῶς ὡς κτιτορικὸς ναός, ὕστερον, πότε ἄγνωστον, μετετράπη εἰς μονήν. Ὁ Τρύφων ὑπ' ἀρ. 3 σημειοῖ: « ***Μονὴ τοῦ Προδρόμου. Ἔγγιστα τῆς Πύλης Μπαλατᾶ..., ἀλλὰ νῦν ἐνταῦθα μονὴ οὐκ ἔστι, τῆς ἐκκλησίας ἐνοριακῆς γενομένης*** ». Ὁ Τρύφων ὁμιλῶν περὶ αὐτῆς ὡς μονῆς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὴν α' αὐτοῦ ἐν ΚΠόλει διαμονὴν (1583). Συνεπῶς ἡ μετατροπὴ τῆς μονῆς εἰς ἐνοριακὴν ἐκκλησίαν ἐγένετο κατὰ τὸ ἐν τῷ μεταξὺ 1583—1593 διάστημα 41).

---

38) ***Περιοδ.*** Σ. Φ. Συλλ. ΚΠόλεως τόμ. ΚΗ'. σ. 128.

39) *Du Cange* C/polis Christiana IV, 4 — 17. Parisiis. 1680. — ***Μ. Γεδεὼν*** Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον ΚΠολις. 1899. σ. 50 ἑξ. 222 — *R. Janin* les églises byzantines du Précurseur à C/ple ἐν *Echos d' Orient* t. 37 (1938) σ. 312 ἑξ.

40) Ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων τριῶν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου μονῶν, εἶνε καὶ ἡ περίλαμπρος μονὴ ἡ ἐπιλεγομένη τοῦ ***Στουδίου***, ἥτις μικρὸν ἐπιζήσασα τῆς ἁλώσεως μετετράπη εἰς τέμενος, καλούμενον μέχρι σήμερον ***Μιραχὸρ δζαμισί***, ἐκ τοῦ ἀλβανοῦ Ἐλιὰς βέη, ἀρχιϊπποκόμου τοῦ σουλτὰν Βεγιαζὶτ (1481 — 1512). Σοβαρῶς παθοῦσα κατὰ τὴν πυρκαϊὰν τοῦ 1782 ἠρειπώθη τελείως κατὰ τὴν τοῦ 1920. (Βυζαντιναὶ μελέται ***Α. Γ. Πασπάτη***. ΚΠολις. 1877 σ. 343 ἑξ. — ***τοῦ αὐτοῦ*** ἐν τῷ *L' Univers Revue Orientale*. t. I. C/ple. 1875 σ. 287 — ***Σκ. Βυζαντίου*** κλπ. τόμ. Α'. 306 — Byzantine Churches in C/ple by *Al. Van Millingen*. London 1912. σ. 335 — *Echos d' Orient* t. 37 (1938) σ. 319 ἑξ. — *P. Gyllii*, de Topographia C/poleos, Lyon, 1561 σ. 217 — ***Κωνσταντινιὰς*** παλαιάτε καὶ νεωτέρα. Βενετία 1824 σ. 78 — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ.*** ΙΕ'. 620. ΚΒ'. 410. — Les églises de C/ple par *J. Ebersolt* Paris. 1913)

41) Ἀποτεφρωθεῖσα τῷ 1640 ἐκτίσθη εἶτα ἐν εἴδει οἰκίας ἀφιερωθείσης παρὰ τῶν ἐξαγορασάντων τὸν τόπον τῷ Ὄρει Σινᾶ. Ἀργότερον διὰ μεσιτείας τοῦ

Ἡ δευτέρα, ἡ ἐν τῷ Τρούλλῳ, εἶνε ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν γειτνιάζουσαν Γεννάδιος ὁ Σχολάριος, ἀρχὰς 1455, «τὰς οὔσας μοναχὰς ἐν τῇ Παμμακαρίστῳ προσέταξεν ἀπελθεῖν». Ὁ Τρύφων ὑπ' ἀρ. 2 σημειοῖ: «***Μονὴ τοῦ Προδρόμου. Ἦτο πλησίον τοῦ παλαιοῦ πατριαρχείου*** νῦν δὲ μετηνέχθησαν οἱ ἐν αὐτῇ μοναχοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν Δημητρίου τοῦ Θεσσαλονικέως, ***διότι προηγουμένως κατέλαβον οἱ τοῦρκοι τὴν μονήν***». Πότε ἀκριβῶς κατέλαβον αὐτήν, μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Παμμακαρίστου ἢ καὶ πρὸ αὐτῆς; Ὁ Στέφανος Γερλάχιος, διαμείνας ἐν ΚΠόλει μέχρι 4 Ἰουνίου 1578, σημειοῖ ὅτι ἡ ***μικρὰ ἐκκλησία τοῦ Τρούλλου ἦτο ἤδη μεταβεβλημένη εἰς τζαμίον ἐπ' αὐτοῦ***, δηλ. πολὺ πρὸ τῆς ἁρπαγῆς τῆς Παμμακαρίστου. Εἶνε σήμερον γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα ὡς ***Ἀχμὲτ πασᾶ μεσδζηδί.*** 42)

Ἡ πρώτη, ἡ τῆς Πέτρας, πολλὰ ὑποστᾶσα κατὰ τὴν ἅλωσιν ἔβαινεν ὁσημέραι πρὸς τὴν καταστροφήν. Ὁ Πέτρος Γύλλιος ἐπισκεφθεὶς τὴν ΚΠολιν (1544 – 47 καὶ 1550) ἀναφέρει ὅτι «ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἔτι σήμερον οὕτω καλουμένου ὑπὸ τῶν Γραικῶν...., κεῖται... ἠρειπωμένος...». Ὁ Στέφ. Γερλάχιος γράφων τῇ 7 Μαρτίου 1578 πρὸς τὸν Μ. Κρούσιον πληροφορεῖ ὅτι «ἡ μονὴ αὐτὴ

Ρώσσου πρεσβευτοῦ καὶ διὰ δαπάνης εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ τῶν Σιναϊτῶν πατέρων ἀνεκτίσθη ἡ ἐν λόγῳ ἐκκλησία ὀνομασθεῖσα ***μετόχιον*** τοῦ Σιναίου ὄρους. Τοῦτο ἐβεβαίωσε διὰ σιγιλλίου καὶ Διονύσιος Δ'.. Καεῖσα τῷ 1730 ἐκτίσθη μεγαλητέρα κατά τε τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ ὑφίσταται μέχρι σήμερον ὡς Σιναϊτικὸν μετόχιον. (***Ὑψηλ.*** ὡς ἀνωτέρω σ. 144. 327 ἑξ. — ***Σ. Βυζαντίου*** κλπ. Α'. σ. 580. ***Κωνσταντινιὰς*** κλπ. σ. 110 — ***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** Κ'. (1900) σ. 34 ἑξ. — *Echos d' Orient* 1938 σ. 341. — ***Περιοδ.*** Ε. Φ. Συλλ. ὡς ἀνωτ. σ. 124. 128. 135. 137. *Schneider* ὡς ἀνωτ. σ. 3. — ***Μ. Γεδεὼν*** Βυζ. ἑορτολ. ὡς ἀνωτ. σ. 52.

42) Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος σημειοῖ: «Patriarchatui contiguum est monasteriolum Joan. Baptistae a graecis sanctimonialibus inhabitatum» (Turcograeciae σ. 189), πλανᾶται δὲ ὁ Du Gange θεωρῶν τὴν μονὴν ταύτην «juxta Blachernas contiguum» (ἔνθα ἀνωτέρω σ. 102). Φρονοῦμεν ὅτι αὐτὴν τὴν μονὴν ὑπονοεῖ καὶ τὸ ἀπὸ *8/βρίου 1578* ἐκκλ/κὸν ἔγγραφον, ἐν οἷς ἀναφέρει περὶ «***τοῦ γυναικείου μοναστηρίου***», καίτοι ὑφίσταταί ποιά τις δυσκολία ὡς πρὸς τὸν συμβιβασμὸν τῆς χρονολογίας ταύτης (8/βρ. 1578) πρὸς τὴν χρονολογίαν (Ἰούνιος 1578) τῆς ἀπὸ ΚΠόλεως ἀναχωρήσεως τοῦ Στεφ. Γερλαχίου, πληροφοροῦντος, ὡς ἐσημειώθη, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἡ μονὴ μετετράπη εἰς τέμενος.

Ὁ ***Ξ. Σιδερίδης*** ἀναφέρεται εἰς τὸν Τρύφωνα, ὅστις τὴν μονὴν ἐν Τρούλλῳ σημειοῖ ὡς «νῦν μετενεχθεῖσαν ***κατὰ τοῦτον τὸν Ἰανουάριον*** εἰς τὴν ἐκκλησίαν Δημ. τοῦ Θεσσαλον., διότι ***προλαβόντως*** ἀφῃρέθη ἀπ' αὐτῶν τοῦ μοναστηρίου ὁ τόπος». Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν μεταβάλλεται ἡ θέσις τοῦ ζητήματος, ἐφ' ὅσον καὶ ***προλαβόντως, προγενεστέρως*** δηλ., ἡ μονὴ κατελήφθη, καὶ ἡ μεταφορὰ τῶν μοναχῶν ἐγένετο κατὰ Ἰανουάριον 1593, ἀρκετὸν δηλ. χρόνον πρὸ τῆς παραχωρήσεως τῆς μονῆς τῆς Πέτρας. (***Περιοδ.*** Σ. Φ. Συλλόγου, τόμ. ΚΗ'. σ. 128. 134. καὶ

ὑπῆρξεν ἀρκετὰ εὐρύχωρον μοναστήριον, τοῦ ὁποίου ὁ ναὸς ἐνεπέμεινε μέχρι τοῦδε ἀλλ' ὅτι σήμερον ἀπηγορεύθη ἡ χρησιμοποίησις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, ὡς γειτνιάζοντος πρὸς τουρκικὸν τέμενος, ὅτι ὑπάρχουσι κελλία οἰκούμενα ὑπὸ καλογραιῶν συντηρουμένων δι' ἐλεημοσυνῶν τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν λοιπῶν ἑλλήνων... ». Ὁ αὐτὸς ἐν τῷ **ἡμερολογίῳ** παρέχει συμπληρωματικὰς πληροφορίας σημειῶν ὅτι ἡ μονὴ ὑπῆρξε μεγαλοπρεπὴς κατέχουσα εὐρεῖαν ἔκτασιν, περιβαλλομένην ὑπὸ μεγάλου τείχους ἐκ λίθων λαξευτῶν, ὅτι ὁ ναὸς διατελεῖ κλειστός, ὅτι ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐλῇ εὑρίσκονται τὰ κελλία τῶν καλογραιῶν συντηρουμένων ὑπὸ τῶν πλουσίων ἑλλήνων καὶ ἐχουσῶν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἡγουμένην, καὶ ὅτι διὰ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας ὑπάρχει εἷς ἱερομόναχος. [43]) — Ἡ μονὴ ἐξηκολούθει ὑπάρχουσα καὶ ἐφεξῆς. Ὁ ἱεροκῆρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας Μελέτιος Συρῖγος ἐκήρυξε τὸν θ. λόγον τῷ 1631 « εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τῆς Πέτρας, εἰς ΚΠολιν » [44]), καθὰ δὲ ἀναφέρει Δοσίθεος ὁ Ἱεροσολύμων, ἔχων ἀναμφιβόλως ὑπ' ὄψει τὴν

παράρτημα τοῦ ΙΘ'. τόμου, σ. 8 — *St. Gerlach,* Tagebuch der Gesandschaft an die othomanische Pforte durch David Ungnad. 1674 σ. 455 — ***Κ. Σάθα*** Μεσ. βιβλ. τόμ. Γ'. Βενετία. 1872 σ. 548 — ***Μ. Γεδεὼν*** χρονικὰ κλπ. σ. 141 — ***τοῦ αὐτοῦ*** βυζ. ἡμερ. σ. 52 — ***Πασπάτη*** ὡς ἀνωτ. 303 — ***τοῦ αὐτοῦ.*** τὰ βυζαντ. ἀνάκτορα. Ἀθῆναι. 1885 σ. 208. — *Echos d' Orient* 1938 σ. 340 — *Millingen* ὡς ἀνωτ. σ. 201. 335. — ***Σ. Βυζαντίου*** ὡς ἀνωτ. Α'. 376 — *L' Univers Revue Orient.* t. I'. C)ple. 1875 σ. 281 — Χρονικὸν ***Γ. Φραντζῆ,*** ἔκδ. Βόννης σ. 307 καὶ Πατρολογία *Migne* τόμ. 156. — Ὁ *Schneider* (σ. 39) τὴν γυναικείαν μονήν, τὴν ***πλησίον τοῦ παλαιοῦ μοναστηρίου,*** δηλ. τὴν μονὴν ἐν τῷ Τρούλλῳ, συγχέει πρὸς τὴν μονὴν τῆς Πέτρας. — Καὶ ὁ ***Α. Κεραμεὺς*** ἀνεπιτυχῶς συνταυτίζει τὴν ἐν Τρούλλῳ μονὴν πρός τινα ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου (Περιοδ. Ε. Φ. Συλλ. ὡς ἀνωτ. σ. 123. 124).

[43]) Ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου τῆς Παλαιᾶς Πέτρας ὑπὸ *Dr Mordmann* ἐν παραρτήμ. τοῦ ιθ'. τόμ. τοῦ περιοδ. Ε. Φ. Συλλ. ΚΠ. σ. 3 ἑξ. — Monastére de St. Jean Baptiste de Pétra ὑπὸ *R. Janin* ἐν *Echos d' Orient* t. 35 (1936) σ. 55 καὶ t. 37 (1938) σ. 331. — *P. Gyllii* ὡς ἀνωτ. σ. 198 — *S. Gerlach* Tagebuch κλπ. σ. 455 ἑξ. — *Turcograecia* σ 190. — *Millingen* κλπ. σ. 255 — Περὶ τῆς μονῆς τῆς Πέτρας ὑπὸ ***Μ. Γεδεὼν*** ἐν ***Ἐκκλ. Ἀληθ.*** Κ'. 51 ἑξ. —. ***τοῦ αὐτοῦ*** Βυζαντ. ἑορτολ. ὡς ἀνωτ. σ. 51. — ***Κωνστάντιος Α'.*** (ἔνθα ἀνωτ.σ. 16) καὶ ***Σκ. Βυζάντιος*** (ἔνθα ἀνωτ. Α' 563 ἑξ) συγχέοντες τὸ ***Πετρίον*** πρὸς τὴν ***Πέτραν*** τοποθετοῦσιν ἐν αὐτῷ τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. (Τὸ Πετρίον τοῦ Κερατίου κόλπου ὑπὸ ***ΜΙΣΝ.*** ΚΠολις. 1938 σ. 10. 27. — ***Μ. Ἡλιουπ. Γενναδίου*** σημειώσεις κλπ. ἐν ***Ὀρθοδοξίᾳ*** ΙΒ.' σ. 18. — *Schneider* ὡς ἀνωτ. σ. 39 — ***Ξ. Α. Σιδερίδου*** παρατηρήσεις κλπ. ἐν περιοδ. Ε. Φ. Συλλ. τόμ. ΚΗ.' σ. 130 ἑξ. —

[44]) ***Δελτίον*** ἐθνολογ. καὶ ἱστορ. ἑταιρείας Β'. σ. 443 — ***Ἐκκλ. Ἀλήθεια*** Κ'. σ. 53.

αὐτὴν μονὴν τῆς Πέτρας, «τῷ 1637 ὁ Μπαϊράμ πασᾶς ***ἐποίησε τζαμὶ τὴν ἐν ΚΠόλει ἐκκλησίαν τοῦ Προδρόμου***, τὴν ἔσωθεν τῆς πύλης Ἀδριανοῦ λεγομένης, ***ἥτις ἦν μονὴ τῶν μοναζουσῶν γυναικῶν*** » 45).

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀναλυθέντων συνάγεται ἀναντιρρήτως ὅτι ὁ Τρύφων ἀναφέρων ὅτι «***ταύτην ἔδωκαν νῦν τῷ πατριάρχῃ ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ πατριαρχείου***» ὑπενόει τὴν ὡς ἄνω μονὴν τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας. Ὁ αὐτὸς συνεχίζων προσθέτει: «ὁ κατάλογος τῆς διανομῆς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐλέους ὥριζεν εἰς ***30 μοναχὰς*** 60 χρ. νομίσματα. Ἐδόθησαν λοιπὸν δι᾽ αὐτὴν τὴν μονήν, τῇ μὲν ἡγουμένῃ Κασσιανῇ καὶ τῷ ἱερεῖ Ἰωάννῃ ἀνὰ 3 χρ. νομ., ταῖς δὲ 28 μοναχαῖς ἀνὰ 2 ἑκάστῃ, 56 χρ. νομ., καὶ διὰ τὸ ***ἁγίασμα*** τὸ ὑπὸ τὴν ***ἐκκλησίαν*** ταύτην 1 χρ. ν. Ἔτι δὲ ***τοῖς φυλάττουσι τὴν μονὴν Γενιτσάροις*** ἀνὰ ἥμισυ τάλληρον, 5 φλωρία (ἀλτίν) καὶ 5 δένεγ. Ἐν συνόλῳ ἐδόθησαν 65 χρ. νομ., 5 φλωρία καὶ 5 δένεγ». — Ὑφίστατο λοιπὸν ἐν ἐνεργείᾳ ἡ μονὴ αὕτη τῷ 1593 ἀριθμοῦσα ἡγουμένην, ἱερέα καὶ 28 μοναχάς, εἶχεν ἐκκλησίαν καὶ ἁγίασμα, ἀκόμη δὲ καὶ Γενιτσάρους, τέσσαρας τὸν ἀριθμόν, πρὸς φύλαξιν αὐτῆς. Οἱ Γενίτσαροι ἀπετέλουν ἀπὸ πολλοῦ ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ πατριαρχικοῦ προσωπικοῦ διαμένοντες ἐν ἰδιαιτέροις κελλίοις, ὡς συνέβαινεν ἐν τῇ Παμμακαρίστῳ 46), ἐφ᾽ ὅσον δὲ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν συνεκεντρώθη ἐν τῇ μονῇ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὡς ἐν παραρτήματι βοηθητικῷ τοῦ Βλὰχ Σεραγίου, ἦτο φυσικὸν καὶ ἑπόμενον ὅπως καὶ οἱ Γενίτσαροι στεγασθῶσιν ἐκεῖ πρὸς διαφύλαξιν τῶν ἐν τῇ μονῇ προσώπων καὶ πραγ-

---

45) Ἱστορία περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων. Βουκουρέστιον 1715. σ. 1174 — ***Ὑψηλάντου*** ὡς ἀνωτ. σ. 140 — *Echos d' Orient* 1938 σ. 343 — ***Βυζαντίου*** ἔνθα ἀνωτ. σ. 349 — Πατμιακὴ βιβλιοθήκη ὑπὸ ***Ἰ Σακελλίωνος***. Ἀθῆναι. 1890 σ. 310 — ***Κωνστάντιος*** Α΄. (ἔκδοσις 1844 τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ) μεταξὺ τῶν εἰς τεμένη μετατραπεισῶν ἐκκλησιῶν ἀναφέρει καὶ τὴν πλησίον τῆς πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ ἐκκλησίαν τοῦ Προδρόμου, τὴν ὁποίαν ταυτίζει πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Γυλλίου περιγραφομένην, δηλ. πρὸς τὴν τῆς Πέτρας. ***Ὁ Κεραμεὺς*** (***Περιοδ.*** Ε. Φ. Σ. τόμ. ΚΗ΄. σ. 124) φρονεῖ ὅτι ἡ δοθεῖσα τῷ πατριάρχῃ μονὴ εἶνε ***πιθανῶς*** ἡ ἔνδον τῆς πόλεως Ἀδριανοῦ. Ὁ ***Ξ. Σιδερίδης*** θεωρεῖ ἀνακριβῆ τὴν πληροφορίαν τοῦ Δοσιθέου (αὐτόθι σ. 136). Ὁ ***Γεδεὼν*** (***Ἐκκλ. Ἀλήθ.*** Κ΄ 53) δὲν παραδέχεται τὴν συνταύτισιν τῶν μονῶν Πύλης Ἀδριανοῦ — Πέτρας. Ὁ ***Μ. Ἡλιουπολ. Γεννάδιος*** (***Ὀρθοδ.*** ΙΒ΄. σ. 52) προτιμᾷ τὴν γνώμην περὶ συνταυτίσεως, ἐπικαλούμενος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ σχετικὴν πληροφορίαν τοῦ Ναθαναὴλ τοῦ Κανοπίου, πρωτοσυγκέλλου Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (***Μ. Γεδεών,*** ἑορτολογίου ΚΠολίτου προσκυνητοῦ σ. 16).

46) ***Σάθα*** βιογρ. σημ. περὶ Ἱερεμίου Β΄. σ. 12.

μάτων τοῦ πατριαρχείου. Πάντως δὲ ἡ παρουσία αὐτῶν ἐν τῇ μονῇ ἐπηρέασε πολὺ τὸν μοναχὸν Ἰωνᾶν ὅπως ἐκλαμβάνῃ αὐτὴν ὡς πατριαρχεῖον. Ἀλλ' ἐὰν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπλανήθη ὁ Ἰωνᾶς, δὲν φαίνεται παθὼν τὸ αὐτὸ προκειμένου καὶ περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς μονῆς. Ἔχει ὑπ' ὄψει ὅτι ***μία καὶ μόνη*** μονὴ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Προδρόμου ὑφίστατο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ***ἡ τῆς Πέτρας,*** καὶ διὰ τοῦτο τονίζει ὅτι ***ἡ μονὴ*** (δηλ. ἡ γνωστή, ἡ μόνη ὑπάρχουσα, καὶ ὄχι μονή τις ἢ μία τῶν μονῶν) ***τοῦ ἁγίου Ἰωάννου*** εἶνε νῦν τὸ πατριαρχεῖον.

Τὰ ἀνωτέρω πάντα πείθουσιν ἡμᾶς ὅτι οἱ κρατοῦντες παρεχώρησαν τὴν μονὴν ταύτην τῆς Πέτρας ἀντὶ τῆς Παμμακαρίστου καὶ δὴ διὰ δύο λόγους, α'.) διότι ἦτο ἡ μόνη τότε ὑφισταμένη μονὴ παρὰ τὴν ἄλλην αὐτῆς ἠρειπωμένην ἐμφάνισιν καὶ β') διότι ἐχρησιμοποιεῖτο ἤδη αὕτη κατά τινα τρόπον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

***

Ἀλλ' ἕτερον παραχωρεῖν καὶ δίδειν καὶ ἕτερον δέχεσθαι καὶ λαμβάνειν. Οἱ κρατοῦντες ἔδωκαν, παρεχώρησαν· ὁ πατριάρχης ὅμως ἐδέχθη, ἔλαβεν; ἐξεταστέον ἐν ὀλίγοις τὸ ζήτημα. Τέσσαρας ἀκριβῶς μῆνας μετὰ τὴν ἄφιξιν εἰς βασιλεύουσαν τοῦ ῥώσσου πραγματευτοῦ (13 8)βρ. 1592 — 12 Φεβρ. 1593) συνῆλθεν ἡ «ὑπερτελὴς σύνοδος», ἡ ἀναγνωρίσασα τὸ Ρωσσ. πατριαρχεῖον, ἐν τῷ ναῷ τῆς Παραμυθίας, ὅστις τὸ πρῶτον τότε ἐπωνυμεῖται ἐπισήμως ὡς τὸ ***νυνὶ πατριαρχεῖον.*** Ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Τρύφων περιορίζεται ἁπλῶς εἰς τὴν πληροφορίαν ὅτι «ταύτην νῦν ***ἔδωκαν***...», ἄνευ προσθήκης τινὸς καὶ ἂν ταύτην ***ἐδέχθη*** ὁ πατριάρχης. Δεδομένου δὲ ὅτι ὁ Τρύφων παρέμεινεν ἐν ΚΠόλει διανέμων ἐλέη ἐπὶ ***τετράμηνον*** (Ἀπρίλιος — Ἰούλιος 1593), καὶ ὅτι ἀπελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐπανῆλθεν ἀργότερον εἰς Μόσχαν ***μέσον ΚΠόλεως,*** ὅτι συνεπῶς θὰ ἐπληροφορεῖτο τὴν τυχὸν ἐπελθοῦσαν ἔμπρακτον μετατροπὴν τῆς μονῆς εἰς πατριαρχεῖον καὶ ὅτι κατ' ἀνάγκην τοῦτο θὰ ἐσημείου τὸ γεγονὸς ἐν τῷ «***ὁδοιπορικῷ***» αὐτοῦ, πρᾶγμα ὅμως ὅπερ δὲν πράττει, τοὐναντίον δὲ δι' ὅσων λέγει περὶ παραμονῆς ἐν τῇ μονῇ ὁλοκλήρου μοναχικοῦ τάγματος καὶ τεσσάρων γενιτσάρων πρὸς φύλαξιν ***αὐτῆς*** καὶ οὐχί, ὡς θὰ ἔδει νὰ σημειώσῃ, τοῦ ***πατριαρχείου,*** ἀφίνει σαφῶς νὰ ὑπονοηθῇ ὅτι ἡ μονὴ διετήρει καὶ ἐφεξῆς τὸν μοναστικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, ἕπεται ὅτι τὸ Βλὰχ Σεράγιον παρέμεινεν καὶ ἐφεξῆς τὸ διαμονητήριον καὶ ἡ ἕδρα τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου, ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ προσωρινὸν πατριαρχεῖον.

Μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τοῦτο ὅτι ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἠρειπωμένης μονῆς τῆς Πέτρας ὡς πατριαρχείου μονίμου καὶ διαρκοῦς προϋ-

πέθετε ῥιζικὰς ἐπισκευὰς καὶ γενικὴν ἀνοικοδόμησιν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δαπάνας μεγάλας. Ἀλλ' ἐὰν τὸ τοιοῦτον ἦτο δυνατόν, ὁ Ἱερεμίας εἶχεν ἤδη ὑπ' ὄψει τὸ Βλάχ — Σεράγιον, προβὰς μάλιστα καὶ εἰς ἐπισήμους ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ ἐπιτυχὼν τὴν ἐξ ἓξ χιλ. χρ. ῥουβλίων τσαρικὴν δωρεάν, ἀλλὰ καὶ ἀναβαλὼν τὴν ἐξαγορὰν αὐτοῦ διὰ τὴν τότε μαστίζουσαν τὴν Ἐκκλησίαν ἀθλιεστάτην οἰκονομικὴν κατάστασιν, ὡς εἴδομεν ἀλλαχοῦ, καὶ προτιμήσας ἵνα τὸ πατριαρχεῖον ἐξακολουθήσῃ ἑδρεῦον ὑπὸ τύπον προσωρινότητος ἐν τῷ Βλάχ — Σεραγίῳ, ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς Παμμακαρίστου καὶ ἐν ταὐτῷ τόσον παρηγορητικῶς καὶ συμβολικῶς ἐπονομαζομένης τότε ***Παραμυθίας*** καὶ ***Θεραπείας***. Ἐν γράμματι αὐτοῦ ἀπολυθέντι «*ἐν ἔτει ζργ'., ἰνδ. η'.*», ἤτοι πρὸ τοῦ Σ/βρίουτοῦ 1595 [47]), ὁ Ἱερεμίας ἐπεκαλεῖτο τὰς πρεσβείας ***μόνης τῆς Θεοτόκου*** καὶ οὐχὶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου — «πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου καὶ δι' εὐχῶν ἡμετέρων» — ἐνδεικτικὸν καὶ τοῦτο ἔμμεσον περὶ συνεχιζομένης διαμονῆς αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου (= τοῦ Βλάχ — Σεραγίου) καὶ οὐχὶ ἐν ἄλλῳ τινὶ ναῷ, δηλ. ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν μετεβλήθη οὔτε ἐπὶ τῶν διαδόχων Ἱερεμίου Β'., ἤτοι Ματθαίου Β'. (τὸ α'.), Γαβριὴλ Α.' καὶ Θεοφάνους Α'., διὰ τὸν πρώτιστον λόγον ὅτι σύντρεις οὗτοι ἐπὶ ἡμέρας τινὰς (ὁ α'. καὶ ὁ γ'.) ἢ καὶ ὀλίγους μῆνας (ὁ β'.) πατριαρχεύσαντες [48]) δὲν ἔσχον τὸν καιρὸν καὶ τὰς ἄλλας εὐκολίας, ὥστε νὰ σκεφθῶσι καὶ προετοιμάσωσι τὴν ἀλλαχοῦ που προσωρινὴν καὶ αὖθις ἢ καὶ διαρκῆ ἐγκατάστασιν τοῦ πατριαρχείου. Συνεπῶς παραδεχόμεθα ἀκλονήτως ὅτι μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Παμμακαρίστου (Φεβρ. 1587) καὶ τὴν εἰς βασιλεύουσαν ἄφιξιν τοῦ Ἱερεμίου (Μάρτιος 1587) πατριαρχεῖον ὑπὸ τύπον προσωρινότητος ἐχρημάτισε μόνος ὁ ναὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Βλάχ — Σεραγίου μέχρι τῶν ***πρώτων μηνῶν τοῦ 1597***

---

47) ***Αὐτόθι*** σ. 201.

48) ***Μ. Σάρδεων Γερμανοῦ*** συμβολὴ κλπ, σ. 69. 72. 75. 87.

49) ***Ὁ Κεραμεὺς*** παραδέχεται ὅτι «ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει (δηλ. 1593) ὡς μόνιμον πατριαρχεῖον παρεχωρήθη τῷ Ἱερεμίᾳ μία γυναικεία μονὴ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου». Ὑπὸ ταύτην ἐννοεῖ τὴν ἔνδον τῆς πύλης Ἀδριανοῦ. Δὲν καθορίζει ὅμως καὶ ἐὰν ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραχωρηθεῖσα αὕτη μονή, δὲν ἀληθεύει δὲ λέγων ὅτι «***εὗρε τότε*** ὁ Τρύφων (1593) ὡς νέον πατριαρχεῖον τὴν γυναικείαν μονὴν Ἰ. τοῦ Προδρόμου...», διότι ὁ Τρύφων δὲν ἀναφέρει τοιοῦτόν τι. (περιοδ. Ε. Φ. Σ. τόμ. ΚΗ'. σ. 121. 124.) — Ὁ Μ. Ἡλ. Γεννάδιος (Ὀρθ. ΙΒ'. 11.14) παραδέχεται ὅτι «μετὰ τὴν ἁρπαγὴν τῆς Παμμακαρίστου ὡς πατριαρχικὸς ναὸς καὶ οἶκος ἐχρησίμευσε τὸ

καὶ ὅτι ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας οὐδέποτε ἐχρησιμοποιήθη ὡς τοιοῦτον.[49]).

*
* *

Μετὰ τὸν θάνατον Θεοφάνους Α΄ (τέλη Μαρτίου 1597) τὸ Βλάχ Σεράγιον ἔπαυσε πλέον ἀποτελοῦν τὸ προσωρινὸν πατριαρχεῖον, ἐπανελθὸν καὶ αὖθις εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν. Ὁ κατάλογος τοῦ Thoma Smith (1675) ἀναφέρει ὑπάρχουσαν τὴν ἐκκλησίαν «***τῆς Παναγίας παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας***», ὁ τοῦ Du Cange (1680), τὴν ἐκκλησίαν τῆς «*Deiparae in Saraio Walachiae*», καὶ ὁ περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ιζ΄. αἰῶνος συνταχθείς, «***τὸ Βλάχ σαράγι Παναγία***»[50]). Ἄγνωστον ἐὰν ἡ μεγάλη πυρκαϊὰ τοῦ 1730 ἔβλαψέ πως καὶ τὸ Βλάχ-σαράγιον[51]). Κατὰ Φεβρ. 1769 ὁ βοεβόδας καὶ ἡγεμὼν τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἰωάννης Γρηγόριος Ἀλεξάνδρου Γκίκας «τὴν ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων κειμένην ἱερὰν Ἐκκλησίαν εἰς τὸ Βλάχ Σεράγιον κατὰ τὸν Ταχτὰ Μιναρέ, σεμνυνομένην ἐπ᾿ ὀνόματι τῆς Θεοτόκου Κοιμήσεως, ***ἰδίαν οὖσαν τῆς αὐθεντείας Οὐγγροβλαχίας***» προσήλωσε καὶ ἀφιέρωσε τῇ ἐν Πελοποννήσῳ πατριαρχικῇ καὶ βασιλικῇ μονῇ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῇ ἐπικαλουμένῃ τοῦ Μ. Σπηλαίου, ὡς μετόχιον αὐτῆς.[52]) Τῇ 25 Ἰουνίου 1784 ὁ βοεβόδας καὶ ἡγεμὼν ὡσαύτως τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἰωάννης Μιχαὴλ Κωνσταντίνου Σοῦτζος ἔχων ὑπ᾿ ὄψει ὅτι «καὶ ἡ Βλαχία ἔχει ἐν τῇ βασιλικῇ περιφανεστάτῃ καθέδρᾳ τῆς ΚΠόλεως μιὰν ***ἱερὰν μονὴν*** ὀνομαζομένην Βλάχ Σαράγι, ***ἥτις εἶναι καὶ κατάλυμα τῶν αὐθεντικῶν ἀνθρώπων ὅσοι ὑπάγουσι καὶ ἔρχονται ἐδῶθεν ἐκεῖσε*** καὶ ἐπειδὴ ἡ ἱερὰ αὕτη

Βλαχσεράγιον, βραδύτερον δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1592 παραλλήλως ἐχρησιμοποιοῦντο ἀμφότερα, ὅ τε ναὸς τοῦ Βλαχσεραγίου καὶ ἡ μονὴ τοῦ Προδρόμου, καὶ ὅτι μετὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1593 ὁριστικῶς ἐπεκράτησεν ἡ χρῆσις τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου ὡς πατριαρχείου.... μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1601». — Δι᾿ ὅσων ἀνωτέρω ἐξεθήκαμεν διὰ μακρῶν ἡ ἡμετέρα γνώμη, ἀντίθετος εἰς τὴν ὡς ἄνω γνώμην τοῦ σεβ. ἐν Χῷ ἀδελφοῦ, ἀναφέρεται μέχρι τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ 1597. Διὰ τὸ λοιπὸν μέχρι Φεβρ. 1601 χρονικὸν διάστημα θὰ διαλάβωμεν ἐν προσεχεῖ μελέτῃ ἡμῶν.

50) ***Περιοδ.*** Ε. Φ. Συλλ. τόμ. ΚΗ΄. 126. 127. — ***Ἐκκλ. Ἀλ.*** Κ΄. 504. 510.

51) ***Υψηλ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 327.

52) ***Κτιτορικὸν*** ἢ προσκυνητάριον τῆς ἱ. βασιλ. μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου Ἀθῆναι. 1840. σ. 106. Τὸ Αὐθεντικὸν τοῦτο Χρυσόβουλλον ὑπέμνησέ μοι ὁ διαπρεπὴς βυζαντινολόγος καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Σωτηρίου, ᾧτινι καὶ εὐχαριστῶ θερμῶς.

μονὴ δὲν ἔχει κανὲν αὐθεντικὸν ἔλεος μήτε εἰσόδημα ἀπὸ τῆς Βλαχίας» ἔκρινε δίκαιον ὅπως «βοηθῆται καὶ τὸ εἰς αὐτήν (Βλαχίαν) ἀνῆκον ἰδιαιτέρως ἀβοήθητον μοναστήριον» καὶ ὥρισεν ἐτήσια ἐλέη καὶ εἰσοδήματα ἀπὸ τῆς Βλαχίας ὑπὲρ τοῦ Βλάχ Σεραγίου [53]). Τὸ ὡς ἄνω αὐθεντικὸν χρυσόβουλλον ἐγράφη καθ' ἥν ἀκριβῶς ἡμέραν (25 Ἰουνίου 1784, Πέμπτην) ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρὸς σύν ἄλλαις ὁλοκλήροις συνοικίαις τοῦ Βυζαντίου καὶ τὸ Βλάχ Σαράϊ, πλήν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ [54]). Τὴν ἰδιότητα τοῦ Βλάχ Σεραγίου ὡς ***μετοχίου*** τοῦ Μ. Σπηλαίου ἔχουσιν ὑπ' ὄψει καὶ τὰ Σιγιλλιώδη Γράμματα Νεοφύτου Ζ'. (Ἰαν. 1792) καὶ Γρηγορίου Ε'. (Φεβρ. 1798), ὑπὸ τὴν αὐτὴν δὲ ἰδιότητα ἐξακολουθεῖ τοῦτο καὶ μέχρι σήμερον ὑφιστάμενον. [55]).

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Η ΑΝΗΣΥΧΙΑ

Θέμα ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν παροῦσαν γενεάν, ὅπερ ἀπησχόλησε τὴν παρελθοῦσαν, ἐνδιαφέρει καὶ τὴν μέλλουσαν εἶναι ἡ ἀνησυχία, ἡ ψυχικὴ ἐκείνη ἀγωνία, ἥτις γεννᾶται ἐκ τῆς ὑπερμέτρου ἐκτιμήσεως τοῦ ἰδίου ἐγὼ καὶ τῶν ἀντιξοοτήτων τοῦ παρόντος καὶ αὐξάνει ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος τοῦ μέλλοντος.

Ἡ ἰδιάζουσα σημασία τοῦ περὶ ἀνησυχίας θέματος, προέρχεται ἐκ τῶν ὀλεθριωτάτων συνεπειῶν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔτι τῆς σωματικῆς ὑγείας.

Ἡ ἀνησυχία ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ψυχικῆς ἠρεμίας τοῦ ἀνθρώπου δημιουργεῖ ἀδιέξοδον, κωλυσιεργεῖ εἰς τὴν κανονικὴν ἀνάπτυξιν τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ πολλαπλασιάζει τὰς νευρασθενείας, αἵτινες ἐπιφέρουσι κόπωσιν τοῦ ἐγκεφάλου συνεπαγομένην τὴν ἡμιπληγίαν καὶ πολλάκις τὴν μανίαν.

Ὁ διακατεχόμενος ὑπὸ ἀνησυχίας δὲν δύναται νὰ ἀπασχοληθῇ μὲ τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀπόλλυσι τὴν ἀπαραίτητον ψυχικὴν ἠρεμίαν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον, ἐφ' ὅσον ἡ ἀνησυχία ἀπασχολεῖ αὐτόν, συσκοτίζει τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ ἐν διηνεκεῖ κρατεῖ συγκινήσει.

---

53) ***αὐτόθι*** σ. 107.
54) ***Ὑψηλ.*** ὡς ἀνωτ. 638.
55) ***Κτιτορικὸν*** ὡς ἀνωτ. σ. 101. 104. — ***Κωνσταντινιὰς*** ὡς ἀνωτ. σ. 111. — ***Βυζαντίου*** ὡς ἀνωτ. Α'. 575.

Αἱ περιστάσεις τοῦ βίου, αἱ ὑλικαὶ φροντίδες, αἱ δυσχέρειαι, ἃς ἀντιμετωπίζει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ τὸ φυσικὸν κακόν, ἤτοι αἱ ἀσθένειαι καὶ οἱ θάνατοι, διαρκῶς τηροῦσιν αὐτὸν ἀνήσυχον καὶ τελείως ἀνίσχυρον νὰ ἀνυψωθῇ εἰς ἀνωτέραν σφαῖραν τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς.

Ἀνήσυχοι εἶναι καὶ περισσοτέρως ἐν πολλοῖς καὶ οἱ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ διακατέχοντες, ἐφ' ὅσον οὗτοι ἔτι μᾶλλον συγκεντροῦσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰς προσπαθείας αὐτῶν πρὸς τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν καὶ τὸ ἴδιον αὐτῶν ἐγὼ καὶ εἶναι γεγονός, ὅτι ὅσῳ μᾶλλον σκέπτεταί τις περὶ ἑαυτοῦ, ἐπὶ τοσοῦτον κρίνει ἑαυτὸν ὀλιγώτερον ἱκανοποιημένον, ἀφοῦ δὲν προσβλέπει τόσον εἰς ὅσα διακατέχει, ὅσον εἰς ὅσα ἐρευνῶν διαπιστοῖ ὅτι δὲν ἔχει. Διαρκῶς ποθεῖ καὶ διαρκῶς ἐπιζητεῖ τὰ περισσότερα καὶ ἀφίνει ἑαυτὸν νὰ προδοθῇ ὑπὸ τῶν φροντίδων, αἵτινες δὲν θὰ ὑπῆρχον ἐὰν ἐγνώριζε τὸν τρόπον, καθ' ὃν θὰ ἔδει νὰ προσβλέπῃ εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ. Ἐπικρατοῦσιν ἐν αὐτῷ φίλαυτοι καὶ ἐγωϊστικαὶ θεωρίαι, καὶ ὑπεράνω τῆς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ σκέψεως θέτει τὰ γήϊνα καὶ ὑλικὰ ἀγαθὰ καὶ πρὸς αὐτὰ ἅπασαν τὴν προσοχὴν αὐτοῦ στρέφει. Ζητεῖ νὰ περιορίσῃ ἐν τῷ στενῷ πλαισίῳ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως τὰς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ὀφειλετικὰς αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ τοιουτοτρόπως τὴν ἀνησυχίαν αὐτοῦ αὐξάνει. Εἶναι φανερὸν ὅτι ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας δὲν δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ ἀνθρωπότης χωρεῖ ἐπὶ τὰ πρόσω πρὸς τὸ ἠθικὸν ἀγαθόν. Τὴν ἀντίληψιν ταύτην ἐνισχύει καὶ ἡ περαιτέρω μελέτη ἐπὶ τῆς καταστάσεως ταύτης, ἥτις πολλάκις διαπιστοῖ ὅτι ἡ περὶ τὸ ἴδιον ἐγὼ συγκέντρωσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπήρτηται ἐξ ἀθροίσματος παραγόντων ἀμφιβόλου ἠθικῆς ὑποστάσεως. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ παρατηρεῖται πλήρης καὶ τελεία λογικὴ καὶ ἠθικὴ χρεωκοπία θέτουσα ἐν κινδύνῳ τὴν πραγματικὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος ἐν τῷ ἀνθρωπισμῷ καὶ τῇ ἐξημερώσει.

Εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ περισσότερα εἶναι τὰ δάκρυα τῶν θλίψεων ἀπὸ τοὺς γέλωτας τῆς χαρᾶς, πολὺ περισσότεροι οἱ στεναγμοὶ τῶν πενήτων ἀπὸ τὰς χαρμοσύνους ἐκδηλώσεις τῶν πλουσίων, ὅτι τὸ κράτος τῆς δυστυχίας καὶ τῆς κακοδαιμονίας εἶναι εὐρύτερον τοῦ τῆς εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας καθ' ἅπασαν τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν.

Καὶ τὰ διδάγματα τῆς πραγματικότητος ἀποκαλύπτουσι πολλάκις δυστυχίαν φρικώδη καὶ ταλαιπωρίαν ἀφόρητον ὑπὸ τὴν αἴγλην τῆς δόξης καὶ εὐτυχίας. Ὁ εἰσδύων ὅμως εἰς τὰ μυστήρια τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἄνθρωπος καὶ ἀναλύων αὐτὰ δὲν δύναται νὰ ἀποφανθῇ ὅτι ὁ ῥοῦς οὗτος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων εἶναι ἄνευ ἐλπίδος βελτιώσεως.

Ἡ νοοτροπία αὕτη καὶ ἐκδήλωσις διακόπτει πᾶσαν λογικὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν μεγάλων προβλημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Ἡ λογικὴ ἔρευνα κρίνει λογικῶς καὶ ἠθικῶς τὴν ἐπὶ γῆς εὐδαιμονίαν ἢ κακοδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς δικαιοσύνης. Ἡ τοιαύτη ἔρευνα ἐπιμελῶς ἀνατέμνουσα τὸν ἄνθρωπον, τὰς διαθέσεις καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ, θὰ ἀνακαλύπτῃ μὲν πολλὰς ἱκανότητας τοῦ ἀνθρώπου, περισσοτέρας δὲ ἀδυναμίας, θεωρῇ δὲ τὴν κακίαν, ὥς τινα κοινὴν νόσον διήκουσαν δι᾿ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Θὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι «πολλὰ πταίομεν ἅπαντες (Ἰακώβ. 3. 2.) ὅτι ἕνεκα τῆς ἀνθρωπίνης κακίας «ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται» (Ἰωαν. 5. 19) δὲν θὰ συναγάγῃ ὅμως ποτὲ ἐντεῦθεν τὸ θλιβερὸν συμπέρασμα, ὅτι οὐδεμία ἐλπὶς βελτιώσεως του ἀνθρωπίνου βίου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπάρχει.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἄστοχον καὶ ἄδικον ὑπάρχον καὶ ὅλως ἀδικαιολόγητον, ἀνακόπτει πᾶσαν εὐγενῆ προσπάθειαν πρὸς ἐπικράτησιν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ἀγαθοῦ κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἐπιθυμίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατ᾿ αὐτὸ τὸ ἅγιον θέλημα τοῦ παναγάθου Θεοῦ. Πλὴν τούτου ἡ λογικὴ ἔρευνα καταλήγουσα εἰς τὰ συμπεράσματα ταῦτα καθίσταται ὄργανον τῆς πονηρίας κατὰ τῆς ἀρετῆς καὶ ὁ χείριστος κατὰ ταῦτα ἐχθρὸς τῆς ἀνθρωπότητος, ἐφ᾿ ὅσον δύναται, ἐὰν θελήσῃ, ἀντὶ νὰ περιέλθῃ εἰς τοιαύτην ἠθικὴν κατάπτωσιν, νὰ ἐπικουρήσῃ εἰς τὴν κοινὴν εὐημερίαν τῶν ἀνθρώπων, διαπιστοῦσα διδάσκουσα καὶ νουθετοῦσα τὰ ἐνδεδειγμένα πρὸς ἐξευγενισμὸν τῶν ἀνθρωπίνων σκέψεων, διαθέσεων καὶ ἐνεργειῶν, ὅστις θὰ ἐπιφέρῃ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἐπιγείου ἀνθρωπίνου βίου.

Πράγματι ἡ λογικὴ καὶ ἠθικὴ ἔρευνα ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ἐν τῇ προσπαθείᾳ αὐτῆς πρὸς θεραπείαν τῶν κακῶς ἐχόντων ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ, δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιτυχίας ἐν τῇ κατευθύνσει πρὸς τὸν εὐγενῆ τοῦτον καὶ φιλάνθρωπον σκοπόν.

Θὰ διδάξῃ ὅτι, αἱ τέχναι, αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ θεωρίαι, αἱ πράξεις, αἱ κοιναὶ καὶ ἰδιωτικαὶ ἐνέργειαι, αἱ κοινωνίαι, αἱ πολιτεῖαι καὶ τὰ πάντα, δέον νὰ ἔχωσιν μυστηριώδη τινα σύνδεσμον, δι᾿ οὗ, χωρὶς νὰ παραβλάπτηται ὁ εἰδικὸς ἑκάστου σκοπός, νὰ ἐπιρρωννύωνται πάντες εἰς τὴν κοινὴν σύμπραξιν καὶ συνεργασίαν πρὸς κοινήν ἅμα καὶ ἰδίαν ἑκάστου ὠφέλειαν. Ὁ τοιοῦτος σύνδεσμος ὑπάρχων, εἰς οὐδένα θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ περιφρονήσῃ οὐδὲ τὸν ἐλαχιστότατον τῶν ἀνθρώπων, ἐν τῇ ἀντιλήψει ὅτι καὶ οὗτος ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων αὐτοῦ τυγχάνει χρήσιμος.

Οὕτω ὁ ἀνθρώπινος βίος ἀντὶ νὰ ταπεινῶται μέχρις αἱμοχαροῦς ἀγριότητος καὶ θηριώδους ἀλληλοσπαραγμοῦ κατὰ τὸ ἀπαίσιον δόγμα τῆς ὑλόφρονος καὶ φιλαύτου ἀπαισιοδοξίας, θὰ αἴρηται ὑπὲρ τὴν ὕλην

καὶ τὰ πυρέσσοντα πάθη, ἀναδεικνύων τὸν ἄνθρωπον ὄντως θεῖον πλάσμα καὶ δεσπότην καὶ κύριον τῆς κτίσεως. Καὶ εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει θειότερον ἀνθρώπου, ὑγιοῦς τυχόντος παιδείας, εὐεργετικοῦ πρὸς πάντας καὶ ὅτι ὁ τοιοῦτος πραγματικὰ ἀποτελεῖ κόσμημα τῆς ἐπιγείου φύσεως.

Ὁ τύπος οὗτος τοῦ ἀνθρώπου τείνει εὐήκοον οὖς καὶ δὲν ἀναισθητεῖ πρὸ τῶν δεινοπαθημάτων τῶν ὁμοίων αὐτοῦ, πολλῷ δι᾿ ἧττον ἐπιδιώκει νὰ ἐπωφεληθῇ οὕτως ἢ ἄλλως τῶν στενοχωριῶν αὐτῶν.

Ὁ τελειότερος φωτισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου θὰ ἠδύνανο νὰ περικόψῃ καὶ πολλὰς ἄλλας ἀδικίας καὶ ἀτοπίας, ὑφ᾿ ὧν νῦν κατατρύχηται ὁ ἄνθρωπος.

Διὰ τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς γνώσεως θὰ διαλυθῶσι τὰ σκότη τῶν μεγάλων κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἐλαττωμάτων καὶ θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ ἐπικρατήσῃ δικαιοτέρα ἐκτίμησις προσώπων καὶ πραγμάτων, ἀξίας καὶ ἐπαγγέλματος, ἤθους καὶ ἀγωγῆς.

Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις ταύτας ἡ ἐργασία θὰ θεωρῆται καθῆκον ἱερόν, ἡ πλάνη θὰ περιορίζηται ὁσημέραι εἰς στενώτερα ὅρια καὶ ἡ ἀπάτη δὲν θὰ τολμᾷ νὰ προβάλλῃ, συνεπαγομένη τὸν συρφετὸν τῶν ἐπακολουθημάτων αὐτῆς. Θὰ ἀρθῇ ἐκ μέσου ἡ πλάνη ὅτι τὸ ἀνήθικον εἶνε ἠθικώτερον τοῦ ἠθικοῦ, ἡ ἀνικανότης ἱκανωτέρα τῆς ἱκανότητος, καὶ τὸ ψεῦδος ἀληθέστερον τῆς ἀληθείας καὶ αἱ ἀφορμαὶ τῆς ἀνησυχίας ὁλονὲν θὰ ἐκλίπωσι.

Τὰ κοινωνικὰ παράσιτα, τὰ πολυειδῶς ἐπικίνδυνα ταῦτα ὄντα, ἅτινα ζητοῦσι νὰ τρέφωνται καὶ νὰ τρυφῶσιν ἐκ τῶν κόπων καὶ τῶν ἱδρώτων τῶν ἄλλων, διὰ τοῦ φωτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνεπαισθήτως θὰ ἐκλίπωσιν, οἱ δὲ ἀσύνετοι μένοντες θὰ ἀποσκυβαλισθῶσι μακρὰν τῆς ὑγιαινούσης κοινωνίας, ἐξαναγκαζόμενοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν τινι μέτρῳ ἐργάζωνται.

Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι πλεῖστα καὶ μέγιστα τῶν κοινωνικῶν καὶ ἀτομικῶν δυστυχημάτων, ἅτινα προκαλοῦσιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀνησυχίαν προέρχονται καὶ καλλιεργοῦνται ὑπὸ τῶν τοιούτων παρασίτων, ἅτινα πλειστάκις θρασύτατα παρεμβαίνουσι καὶ εἰς σοβαρὰ ζητήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἥκιστα κατάλληλοι εἶναι, οὐδὲ δικαιοῦνται νὰ ἀποφαίνωνται ὡς κοινωνικοὶ λυμεῶνες.

Ὁ τελειότερος κατὰ ταῦτα φωτισμὸς εὐχερῶς θὰ περικόψῃ καὶ τὰ θρασέα καὶ ἐγκληματικὰ διαβήματα τῶν παρασίτων τούτων καὶ ἄλλων κοινωνικῶν τοιούτων καὶ πᾶσαν ἀδόκιμον περὶ ἠθικῆς καὶ τιμιότητος δοξασίαν καὶ θὰ περιορίσῃ καὶ τὰς ἐκ τούτου προκυπτούσας ἀνησυχίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ἀπηλλαγμένη δὲ ἡ ἀνθρωπότης τῶν μικροφιλοτιμιῶν καὶ ἄλλων ἀλόγων αὐτῆς ἀδυναμιῶν θὰ ἐπιδίδηται ἀνενόχλητος καὶ ἀπερίσπαστος εἰς ἔργα κοινωφελῆ.

Ὁ ἠθικὸς καὶ διανοητικὸς φωτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἀπίδῃ καὶ εἰς τοῦτο.

Θὰ θελήσῃ νὰ προλάβῃ καὶ παρακωλύσῃ πρὸ τῆς γενέσεως αὐτῶν τὰ ἠθικὰ νοσήματα ἢ τοὐλάχιστον νὰ περιορίσῃ αὐτὰ πρὸ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτῶν, ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι ταῦτα παραλύουσι πάντα ἠθικὸν τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος δεσμόν. Καθῆκον ἐπιβεβλημένον εἶναι, ὅπως ἡ λογικὴ καὶ ἠθικὴ ἔρευνα ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου μεριμνήσῃ πρωτίστως διὰ τὴν ἠθικὴν τῶν μελῶν ἑκάστης κοινωνίας εὐεξίαν ἔχουσα βάσιν τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, ὅτι ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτῆς ἀποκλίνει. Θὰ βοηθήσῃ πολὺ εἰς τὴν ἐνέργειαν ταύτην αὐτὴ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἥτις ἐπιδιώκουσα τὴν σωματικὴν ὑγείαν τείνει καὶ ἠθικῶς εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἠθικῆς εὐρωστείας ἀκμήν, μεθ' ὅλας τὰς γοητείας τῆς διαφθορᾶς καὶ ἐξαχρειώσεως.

Καὶ ὅπως ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη δὲν ἀπηγοητεύθη ἐν τῇ προσπαθείᾳ αὐτῆς νὰ θεραπεύσῃ τὴν πανώλην καὶ τὴν χολέραν καὶ ἄλλα θανατηφόρα μιάσματα καὶ μολυσματικὰ νοσήματα, ἀλλὰ σύν τῷ χρόνῳ ἐφεῦρε μέσα κατασταλτικὰ μέχρις ἐκμηδενίσεως τῆς ὁρμῆς τῶν τοιούτων ἐχθρῶν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, οὕτω οὐδὲ ἡ τὸν φωτισμὸν τῆς κοινωνίας ἐπὶ τῶν ἠθικῶν νοσημάτων ἀναλαμβάνουσα ἠθικὴ καὶ λογικὴ ἔρευνα δικαιοῦται νὰ ἀπογοητευθῇ ἐν τῇ προσπαθείᾳ αὐτῆς νὰ θεραπεύσῃ τὰ ἠθικὰ νοσήματα.

Ἔχουσα ὑπ' ὄψει, ὅτι ἡ ὑλόφρων γνώμη πλεῖον αἰχμαλωτίζει ἀνθρώπους διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, δὲν ἀπογοητεύεται διαπιστοῦσα ὅτι τὰ ἔκτροπα φαινόμενα κατισχύουσι τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου, ἀλλ' ἔχουσα δεδομένον, ὅτι ἡ παχυλὴ ἄγνοια τῶν πολλῶν καὶ τὸ κακόηθες συμφέρον τῶν ἐπιτηδείων θὰ ἐξανίστανται πάντοτε μανιωδῶς ἐναντίον πάντων τῶν ζητούντων νὰ ἀπογυμνώσωσι τὸ ψεῦδος ἀπὸ τῆς ξένης περιβολῆς, μετὰ θάρρους δέον νὰ χωρῇ εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ὀλεθριωτάτων ἀποτελεσμάτων τῆς ἀλόγου ταύτης καὶ ἀνηθίκου συμπαιγνίας, διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν ἀνθρωπότητα τοιαύτης κακοδαιμονίας ὥστε νὰ ἀποπλανᾶται εἰς τὸν ὄλεθρον ἀπατωμένη παρ' ἀνθρώπων αἰσχρῶν καὶ ἐκφύλων καὶ παρ' ἀσυνειδησίας καὶ ἀγυρτείας, ἀνισορρόπων διαστάσεων.

Διαφωτιζομένη ἡ ἀνθρωπότης, ἡ τεθαμβωμένη ὑπὸ τοιούτων νοσηρῶν ἰδεῶν θὰ ἀντιληφθῇ αὐτὴ αὕτη ὅτι ὡς ἀπὸ μέθης καὶ μανίας ἀνανήφει καὶ θὰ ἐλεινολογῇ ἑαυτήν, διότι ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπατηθεῖσα ἐγένετο τὸ καθ' ἑαυτὴν μέτοχος τόσον μεγάλων δυστυχημάτων. Βεβαιοῖ περὶ τούτων ἡ καθόλου ἱστορία καὶ ἡ καθ' ἑκάστην ἑκάστου πεῖρα.

Χωροῦσα οὕτω ἡ λογικὴ καὶ ἠθικὴ ἔρευνα ἐπὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἐκφάνσεων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ φωτίζουσα τὴν ἀνθρωπότητα, συντελεῖ μεγάλως καὶ βαθμηδὸν θὰ ἐπιτύχῃ, ἵνα ἡ ἀνθρωπότης πρεπόντως ἀποβλέπῃ καὶ ἀντιμετωπίζῃ τὰ μεγάλα ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ προβλήματα τὰ προκαλοῦντα τὴν ἀνησυχίαν διὰ νὰ μὴ ὑφίσταται τὰς ἐπιδράσεις ταύτης ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἠθικῆς καὶ σωματικῆς αὐτῆς ὑγείας.

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΙΝΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

†ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΑΝΡΩΠΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

(συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Β.´

Ἀλλ᾿ ὅλη αὐτὴ ἡ πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν, ὅλα αὐτὰ τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῶν ποικίλων ἐφευρέσεων, ὅλος αὐτὸς ὁ διὰ διαφόρων συγχρόνων μέσων ἐφοδιασμὸς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἔρευναν καὶ μελέτην, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ διὰ νοερῶν πτερύγων πτῆσις καὶ ἀνύψωσις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πρὸς τὰ πέραν τοῦ αἰσθητοῦ καὶ ἐπιστητοῦ κόσμου, ὅλα αὐτὰ συνετέλεσαν εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου; Ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο πορειῶν καὶ προόδων ἀναλογία καὶ συμμετρία; Ἢ εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκτὸς ἡμῶν πράγματα, καὶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ ἁρμονικὸν σύνολον τῆς ἐξωτερικῆς προόδου ἐπιφαίνεται ὡς παραφωνία ὁ ἠθικὸς χαρακτὴρ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου;

Ἀναμφιβόλως μία ἐπίδρασις μεγάλη ἢ μικρὰ τοῦ ἔξω κόσμου ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τυγχάνει ἀναπόφευκτος. Ἄλλως τε καὶ αὐτὴ ἡ ἐξωτερικὴ πρόοδος ὑπὸ τὴν γενικωτάτην της μορφὴν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς διαρκοῦς ἐπαφῆς τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ περὶ ἑαυτὸν πράγματα (φυσικὰ σώματα) καὶ φαινόμενα. « Ὅλαι αἱ ἐπιστῆμαι, ἔγραφεν ὁ Καρτέσιος, δὲν εἶναι ἄλλο τι παρὰ ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια, πάντοτε μία, πάντοτε ἡ αὐτή, ὁσονδήποτε ποικίλα καὶ ἂν ἦναι τὰ ἀντικείμενα εἰς τὰ ὁποῖα ἐφαρμόζεται, χωρὶς αὐτὴ ἡ ποικιλία νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς περισσοτέρας μεταβολὰς παρ᾿ ὅσας ἐπιφέρει εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἡλίου ἡ ποικιλία τῶν ἀντικειμένων τὰ ὁποῖα οὗτος φωτίζει » (Descartes, Règles pour la direction de l'esprit. Oeuvres, tome, XI, p. 292). Ὁ κόσμος ἂν δὲν εἶναι αὐθαίρετον προϊὸν τῆς διανοίας ἢ τῆς φαντασίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἠθέλησαν μερικοὶ φαντασιόπληκτοι φιλόσοφοι νὰ παραδεχθοῦν, πάντως ὅμως εἰς τὸ νὰ τὸν βλέπωμεν ὅπως τὸν βλέπομεν καὶ ὄχι ἄλλως συντελεῖ καὶ ὁ ἰδιαίτερος τρόπος τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματός μας, τῆς ὁράσεώς μας καὶ τὸ εἶδος τῆς ἀνθρωπίνης ἀντιλήψεως. Ἀλλὰ τώρα μᾶς ἐνδιαφέρει εἰδικώτερον ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐξωτερικῆς προόδου ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ μας βίου, ἐπὶ

τῆς ἠθικῆς μας καταστάσεως καὶ προόδου, ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρός μας.

Κατὰ τὸ 1749 ἡ ἀκαδημία τῆς γαλλικῆς πόλεως Dijon προεκήρυξε διαγωνισμὸν διὰ τὸ ἑξῆς θέμα· ἐὰν ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ βελτιώσῃ ἢ εἰς τὸ νὰ διαφθείρῃ τὰ ἤθη. Ὅλοι οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸν διαγωνισμὸν συνέγραψαν μελέτας εἰς τὰς ὁποίας κατεχώρισαν ἀπαντήσεις κολακευτικὰς διὰ τὰς ἐπιστήμας. Μόνος ὁ διάσημος J. J. Rousseau, ὁ ἀποπειραθεὶς νὰ μεταβάλῃ εἰς πραγματικότητας πολλοὺς θεσμοὺς ἐκ τῆς ἰδανικῆς πολιτείας τοῦ Πλάτωνος, ὑπεστήριξε τὴν ἐναντίαν ἄποψιν. Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἔργον του ἐβραβεύθη καὶ κατετάχθη μεταξὺ τῶν συγγραμμάτων τὰ ὁποῖα διαβάζονται εἰς πάντα χρόνον καὶ εἰς πάντα τόπον. Ὁ παράδοξος αὐτὸς φιλόσοφος ἰσχυρίσθη, ὄχι μόνον ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ μορφωτικὴ πρόοδος κατέστρεψε τὰ χρηστὰ ἤθη [4]), ἔκαμψε τοὺς χαρακτῆρας, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ εἰδικώτερον μία ἑκάστη ἐπὶ μέρους ἐπιστήμη εἶναι δημιούργημα μιᾶς ὡρισμένης κακίας. Ἡ ἀστρονομία π.δ.χ. εἶναι γέννημα τῆς δεισιδαιμονίας, ἡ εὐγλωττία τοῦ μίσους, τοῦ ψεύδους, τῆς κολακείας καὶ τῆς φιλοδοξίας κ. οὕ. καθ. Ἂς ἀφήσωμεν τὰ παράδοξα αὐτὰ καὶ ἂς ἐξετάσωμεν τὸ σημεῖον ἐκεῖνο εἰδικῶς ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετάζει ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ πρόοδος καὶ καθόλου ὁ νεώτερος πολιτισμὸς εἶναι ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον χρεωστοῦμεν τὸ ὅτι ἀποκτῶμεν τὰς φαινομενικότητας ὅλων σχεδὸν τῶν ἀρετῶν χωρὶς νὰ ἔχωμεν ἐν τῇ πραγματικότητι καμμίαν. Νομίζω ὅτι ὁ J. J. Rousseau εἶχεν ὑπ᾽ ὄψιν ἀφ᾽ ἑνὸς τὸν κοινωνικόν, τὸν πιθηκίζοντα, τὸν ψευδοπολιτισμένον, τὸν τεχνητὸν καὶ πλαστὸν ἄνθρωπον καὶ ἀφ᾽ ἑτέρου τὸν εἰλικρινῆ, τὸν χρηστόν, τὸν φυσικόν. Τὴν ἀντίθεσιν αὐτὴν τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου ἕνα αἰῶνα πρὸ τοῦ Rousseau ἀνέπτυξαν καὶ ἄλλοι ἀλλ᾽ ἰδιαιτέρως ὁ Μολλιέρος εἰς τὸ γνωστὸν ἔργον του «ὁ μισάνθρωπος» (le misanthrope). Καὶ εἰς τὴν ἐποχήν μας ὁ φυσιοδίφης φιλόσοφος Ἱππόλυτος Taine δὲν ἐδίδαξε διάφορα πράγματα. «Κατὰ βάθος, εἶπε, καὶ ὁ σημερινὸς καὶ ὁ προϊστορικὸς ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἴδιος· ὁ ἄγριος καὶ ἀκόλαστος Γορίλλας». «Πλεῖστα στοιχεῖα ἐπεκολλήθησαν εἰς τὸν Γορίλλαν αὐτόν, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ δὲν ἀνεμίχθησαν καλὰ μὲ τὸ ἔδαφος τῆς ψυχῆς του καὶ ἑπομένως δὲν τὸν μετέβαλον. Ἀφαιρέσατε τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον κάλυμμα καὶ θὰ συναντήσετε τὸν πυρῆνα, τὸν Γορίλλαν». Δὲν βλέπομεν εἰς τὰς ἡμέρας μας, συχνά, συχνότατα, τοὺς τύπους αὐτοὺς ποὺ προξενοῦν τὴν ἀηδίαν καὶ τὸ μῖσος ἀκόμη διότι ἐνδιαφέ-

---

4) Ὁ στωϊκὸς φιλόσοφος Σενέκας ἔγραφεν ὅτι μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν σοφῶν ἐξηφανίσθησαν οἱ χρηστοί. **Postquam docti prodierunt, boni desunt** (Ἐπιστολὴ 95)

ρονται φαρισαϊκῶς ὁποίους θὰ τοὺς ἐκλάβουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καὶ ὄχι ὁποῖοι πράγματι εἶναι; Ὁ σοφὸς Σωκράτης διὰ τὴν περίπτωπιν αὐτὴν ἐπανέλαβε τὸ τοῦ Αἰσχύλου « οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ᾿ εἶναι θέλων ».

Ὁ Βάκων, φιλόσοφος τὸν ὁποῖον προηγουμένως ἀνέφερα, εἶπεν ὅτι « ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ὡς ἐπιστήμονες, ὡς διανοούμενοι, εἶναι ἀετοὶ πτερωτοί, ὡς ἄνθρωποι, ὡς χαρακτῆρες, ὄφεις ἕρποντες ». Ὁ ἰδικός μας Κ. Παπαρρηγόπουλος καὶ πολλοὶ ἄλλοι παρετήρησαν ὅτι διὰ νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην αὐτὴν ὁ ὑπέροχος φιλόσοφος δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ παρατηρήσῃ ἄλλους, ἤρκει ἡ ἐξέτασις τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του. Ὁ Pascal εἰς τοὺς στοχασμούς του γράφει· « αἱ ἐφευρέσεις τῶν ἀνθρώπων προοδεύουν ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα, ἡ χρηστότης καὶ ἡ κακοήθεια γενικῶς μένουν αἱ ἴδιαι 5) »

Ἀνωτέρω ἔκαμα λόγον περὶ παραφωνίας τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ ἔλλειψις ἁρμονίας καὶ συμμετρίας μεταξὺ τῆς προόδου τῆς ἐξωτερικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἐσωτερικῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιούργησεν ἐξαίσια ἀριστουργήματα καὶ ἀφῆκε τὸν ἑαυτόν του ἀσχημίαν, γελοιογραφίαν. Μέσα εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης ἐμφανίζει ὡς χαρακτὴρ ἀντίθεσιν. Μήπως ἠμπορῶ νὰ μεταχειρισθῶ διὰ τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ Διογένους τοῦ Λαερτίου τὴν ὁποίαν ἀναφέρει εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀριστίππου; Ὅλα ἦσαν λαμπρά, καὶ τὸ σπίτι καὶ ὁ διάκοσμος, ποῦ νὰ πτύσῃ; εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ νοικοκύρη: ἐκεῖνο ἦτο τὸ ὀλιγώτερον καθαρόν. « Ἀναχρεμψάμενος προσέπτυσε τῇ ὄψει, τοῦ δ᾿ ἀγανακτήσαντος, οὐκ εἶχον, εἶπε τόπον ἐπιτηδειότερον.»

(τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές)

5) Καὶ ὁ Βολταῖρος εἰς τὸ ἔργον του « Siècle de Louis XIV » γράφει ὅτι ὅλοι οἱ αἰῶνες ὁμοιάζουν πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς τὴν πονηρίαν τῶν ἀνθρώπων (Tous les siècles se ressemblent par la ménchanceté des hommes).

Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΝΗΣΤΕΙΑ

Δὲν εὑρίσκεται μακρὰν τῆς βεβαιότητος ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς χριστιανικῆς ζωῆς συνηθίζετο νηστεία τις πρὸ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ παρέλαβον τὴν διάταξιν τοῦ ἀπέχειν πολυτελῶν βρωμάτων καὶ ἑορταστικῶν δείπνων. Κατά τι διάστημα χρονικόν, προηγούμενον τῆς μεγαλυτέρας ἑορτῆς τοῦ ἔτους, διὰ τὴν ὁποίαν φυσικὴ ἦτο προπαρασκευή τις καὶ κάθαρσις, προσέχοντες νὰ μὴ νηστεύωσιν ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ἀλλ' ὡς διέταξεν ὁ νέος νόμος.

Τὸ μῆκος ὅμως τῆς τοιαύτης νηστείας, ὅπως φαίνεται ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Εἰρηναίου ἐπισκόπου Λουγδούνου πρὸς τὸν Ρώμης Βίκτωρα, γραφείσης τὸ 190 ἢ 191, δὲν ἦσαν ἐξ ἀρχῆς αὐστηρῶς προσδιωρισμένα. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη διότι ὁ Βίκτωρ ἀπεφάσισε νὰ ἀποκηρύξῃ «ὡς ἑτεροδοξούσας» τὰς ἐκκλησίας τῆς Μ. Ἀσίας, ἐπειδὴ ἑώρταζον τὸ Πάσχα κατὰ τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Νισάν, ὁμοῦ μετὰ τῶν Ἰουδαίων. Ὁ Εἰρηναῖος ἔγραψε πρὸς τὸν Βίκτωρα διὰ νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ ἐνεργείας ἀντικειμένας εἰς τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς «Ἐκκλησίας θεοῦ, ἀρχαίου ἔθους παράδοσιν ἐπιτηρούσας» ὑπενθυμίζων ὅτι, ἂν καὶ ἀνέκαθεν ὑπῆρχε ποικιλία ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς πρὸ αὐτοῦ νηστείας «οὐδὲν ἔλαττον πάντες εἰρήνευσάν τε καὶ εἰρηνεύομεν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἡ διαφωνία τῆς νηστείας τὴν ὁμόνοιαν τῆς πίστεως συνίστησιν».

Εὐσέβιος ὁ Καισαρείας (265 — 340) ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἱεροῦ Εἰρηναίου παραθέτει πλήρη τὴν σχετικὴν περικοπὴν τῆς ἐπιστολῆς (Ἐκκλ. ἱστορ. Ε', 24) ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: «οὐδὲ γάρ μόνον περὶ τῆς ἡμέρας ἐστιν ἡ ἀμφισβήτησις, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ εἴδους αὐτοῦ τῆς νηστείας. Οἱ μὲν γὰρ οἴονται μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτούς νηστεύειν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ καὶ πλείονας, οἱ δὲ τεσσαράκοντα ὥρας ἡμερινάς τε καὶ νυκτερινὰς συμμετροῦσι τὴν ἡμέραν αὐτῶν. Καὶ τοιαύτη μὲν ποικιλία τῶν ἐπιτηρούντων, οὐ νῦν ἐφ' ἡμῶν γεγονυῖα, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ἐπὶ τῶν πρὸ ἡμῶν καὶ οὐδὲν ἔλαττον πάντες οὗτοι εἰρήνευσάν τε καὶ εἰρηνεύομεν πρὸς ἀλλήλους...»

Διονυσίου τοῦ Ἀλεξανδρείας († 247 μέχρι 265) σώζεται ἐπιστολὴ πρὸς Βασιλείδην ἐπίσκοπον τῶν κατὰ Πεντάπολιν ἐκκλησιῶν. Ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ ἀναγινώσκομεν ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς νηστείας «μηδὲ τὰς ἓξ τῶν νηστειῶν ἡμέρας, μηδὲ ὁμοίως πάντες διαμένουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πάσας ὑπερτιθέασιν ἄσιτοι διατελοῦντες. Οἱ μὲν γὰρ οἴονται μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτούς νηστεύειν, οἱ δέ δύο, οἱ δὲ τρεῖς, οἱ

δὲ τέσσαρας, οἱ δὲ οὐδεμίαν... Οἱ δέ τινες οὐχ᾿ ὅπως οὐχ ὑπερτιθέμενοι, ἀλλὰ μηδὲ νηστεύσαντες ἢ καὶ τρυφήσαντες τὰς προαγούσας τέσσαρας, εἶτα ἐλθόντες ἐπὶ τὰς τελευταίας δύο καὶ μόνας ἡμέρας, αὐτὰς ὑπερτιθέντες, τήν τε Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββατον, μέγα τι καὶ λαμπρὸν ποιεῖν νομίζουσιν, ἂν μέχρι τῆς ἕω διαμείνωσι. Τούτοις οὐκ οἶμαι τὴν ἴσην ἄθλησιν πεποιῆσθαι τοῖς τὰς πλείονας ἡμέρας προησκηκόσι.»

Σωκράτης ὁ γνωστὸς ἱστορικός, ὁ γράψας συνέχειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ Εὐσεβίου περὶ τὸ 450 ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, γράφει ἐν τῷ 22 κεφαλαίῳ τοῦ πέμπτου βιβλίου ὅτι ἐποίκιλε παρὰ διαφόροις ἡ πρὸ τοῦ Πάσχα νηστεία καὶ προσθέτει ἐνδιαφερούσας πληροφορίας. «Τὰς πρὸ τοῦ Πάσχα νηστείας ἄλλως παρ᾿ ἄλλοις φυλαττομένας ἔστιν εὑρεῖν, οἱ μὲν γὰρ ἐν Ῥώμῃ τρεῖς πρὸ τοῦ Πάσχα ἑβδομάδας, πλὴν Σαββάτου καὶ Κυριακῆς συνημμένας νηστεύουσιν, οἱ δὲ ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι καὶ οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸ ἑβδομάδων ἓξ τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα νηστείαν νηστεύουσι, τεσσαρακοστὴν αὐτὴν ὀνομάζοντες. Ἄλλοι δὲ παρὰ τούτους, ἄλλοι πρὸ ἑπτὰ τῆς ἑορτῆς ἑβδομάδων τῆς νηστείας ἀρχόμενοι καὶ τρεῖς μόνας πενθημέρους ἐκ διαλειμμάτων νηστεύοντες, οὐδὲν ἧττον καὶ αὐτοὶ τεσσαρακοστὴν τὸν χρόνον τοῦτον καλοῦσι.»

Ἀπὸ τοῦ ἕκτου αἰῶνος ἐπεκράτησε καὶπαρὰ τῇ ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ νηστεία τῶν ἓξ ἑβδομάδων, ἡ ὁποία κυρίως ἠσκεῖτο ἐπὶ τριάκοντα ἓξ ἡμέρας, ἀφαιρουμένων δηλ. τῶν ἐν τῷ μεταξὺ Κυριακῶν. Τὴν σχετικὴν μαρτυρίαν ἔχομεν ἐκ τῆς Α´ ὁμιλίας εἰς τὸ Εὐαγγέλιον Γρηγορίου τοῦ Μ. A praesenti die usque ad paschalis solemmitatis gaudia sex hebdomadae veniunt, quarum videlicet dis XLII veniunt et quibus VI dies dominici subtrahuntur, non plus in abstinentia quam XXXVI dies remanent.

Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς νηστείας καὶ ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἐπιτρεπομένων κατὰ τὸ διάστημα αὐτῆς ἐδωδίμων δὲν ἐπεκράτει πλήρης ταὐτότης συνηθείας παρὰ πᾶσι ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως οἱ νηστεύοντες χριστιανοὶ ἔτρωγον ἅπαξ τῆς ἡμέρας, μετὰ τὴν ἐννάτην ὥραν, ἀπεῖχον οἴνου καὶ κρεάτων, καταλύοντες ὄσπρια οἱ πλεῖστοι, τινὲς δὲ ἰχθύδια. Πολλοὶ ἔτρωγον μὴ ἑψημένα ἐδέσματα καὶ ξηροὺς καρπούς, ἐνῷ οἱ ἐγκρατέστεροι καὶ τούτων οὐδὲν ἔτρωγον ἐκτὸς ἄρνου βαπτιζομένου ἐντὸς ὕδατος. «Ἔστι δὲ εὑρεῖν οὐ μόνον περὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν, διαφωνοῦντας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποχὴν τῶν ἐδεσμάτων οὐχ᾿ ὁμοίαν ποιουμένους. Οἱ μὲν γὰρ πάντῃ ἐμψύχων ἀπέχονται, οἱ δὲ τῶν ἐμψύχων ἰχθῦς μόνον μεταλαμβάνουσι, τινὲς δὲ σὺν τοῖς ἰχθύσι καὶ τῶν πτηνῶν ἀπογεύονται, ἐξ ὕδατος κατὶ αὐτὰ κατὰ τὸν Μωσέα γεγενῆσθαι λέγοντες, οἱ δὲ καὶ ἀκροδρύων (= καρύων λεπτοκαρύων κ. τ. ὁ.) καὶ ᾠῶν ἀπέχονται, τινὲς δὲ καὶ ξηροῦ ἄρτου

μόνον μεταλαμβάνουσιν, ἄλλοι δὲ οὐδὲ τούτου. Ἕτεροι δὲ ἄχρις ἐννάτης ὥρας νηστεύοντες διάφορον ἔχουσι τὴν ἑστίασιν.» (Σωκρ. ἐκκλ. ἱστορ. ἕ. ά.)

Ἐνδιαφέρουσαν πληροφορίαν ἔχομεν καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἐν τῇ Δ´ ὁμιλίᾳ εἰς τοὺς ἀνδριάντας: «Εἰσί τινες οἱ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμούμενοι τῇ τῶν σιτίων ἀποχῇ καὶ θαυμαστὴν ἅμιλλαν ποιούμενοι. Καὶ οἱ μὲν ὁλοκλήρους ἡμέρας δύο διατελοῦσιν ἄσιτοι, οἱ δὲ οὐκ οἴνου μόνον οὐδὲ ἐλαίου, ἀλλὰ παντὸς ἐδέσματος χρῆσιν τῆς ἑαυτῶν ἐκβάλλοντες τραπέζης, ἄρτῳ καὶ ὕδατι χρώμενοι μόνον, τὴν τεσσαρακοστὴν διανύουσιν ἅπασαν.»

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

---

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Η ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ὁ πρώην Ἐπίσκοπος τοῦ Durham Herbert Hensley Henson ἐξέδωκε πρό τινος βιβλίον ἐπιγραφόμενον The Church of England (Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας). Ὡς φαίνεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ τίτλου ὁ συγγραφεὺς ἠθέλησε στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ἐξελίξεως νὰ δώσῃ ζωηρὸν εἰκόνα τῆς σημερινῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Ἐντεῦθεν καὶ περιέλαβεν εἰς τὰ ὀλίγα τοῦ βιβλίου Κεφάλαια θέματα φλέγοντα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας, οἷα «Ἐκκλησία καὶ Κράτος», «ἡ Μέση Ὁδός», «ἡ Ἐθνικὴ ἐκπαίδευσις» καὶ ἄλλα. Μεταξὺ αὐτῶν καταλέγει καὶ τὸ ζήτημα «τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας». Ὅπως καὶ τὰ ἄλλα θέματα τοῦ βιβλίου, οὕτω καὶ τὸ τελευταῖον ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει μετὰ πολλῆς δεινότητος, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν ἀντιλήψεων καὶ προϋποθέσεων τῆς Σχολῆς εἰς ἣν ἀνήκει. Εἶνε δὲ αὕτη ἡ μεσάζουσα μεταξὺ Ἀγγλοκαθολικῶν καὶ Μοδερνιστῶν. Ἐπειδὴ δέ, καὶ ὅταν ὁμιλῇ καὶ ὅταν γράφῃ, ὁ πρ. Ἐπίσκοπος τοῦ Durcham ἀκούεται καὶ ἀναγινώσκεται μετὰ προσοχῆς, δὲν νομίζομεν ὅτι εἶνε ἄμοιροι ἐνδιαφέροντος εἰς τὸν ὀρθόδοξον ἀναγνώστην αἱ σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ δὴ καὶ πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον. Θὰ προσπαθήσωμεν διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἐφεξῆς νὰ ἀποδώσωμεν τὸ νῆμα τῶν σκέψεων αὐτοῦ

ἀσκοῦντες καὶ κριτικήν τινα προκειμένου ἰδίᾳ περὶ ἐσφαλμένων ἀντιλήψεων ὡς πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν. Θ' ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν ἣν αὐτὸς τέμνει πραγματευόμενος μετὰ βραχεῖαν εἰσαγωγὴν περὶ τῶν σχέσεων α) πρὸς τὴν Ρώμην β'.) πρὸς τὸν Ἀνατολικὸν Χριστιανισμὸν καὶ γ'.) περὶ ἑνώσεως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.

Εἰσαγωγή.

Ὁ συγγραφεὺς ἐν αὐτῇ διὰ μεγάλων γραμμῶν ἐξεικονίζει τὴν ἀρχικὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν στενὸν αὐτῆς σύνδεσμον μετὰ τοῦ Κράτους ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου, τὸν χωρισμὸν αὐτῆς εἰς δύο μεγάλα τμήματα συνεπείᾳ τῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους καὶ τὴν βαθμιαίαν τῶν μερῶν τούτων ἀποξένωσιν, προελθοῦσαν καὶ πρὸ τοῦ Σχίσματος (1054), ἕνεκα τῆς διαφορᾶς γλώσσης, φυλῆς, τύπου λατρείας, πολιτικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ προσωπικῆς φιλοδοξίας. Τὸ ζήτημα τῆς ἀνασυνάψεως τῶν διεστώτων ἀμέσως μετὰ τὴν ρῆξιν ἀπησχόλησεν ὄχι μόνον εὐσεβεῖς χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ χριστιανοὺς πολιτικούς. Ἐνῶ δὲ ὁ συγγραφεὺς ἐπαινεῖ τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα τὸ ὁποῖον ὑπηγόρευσε τὰς Σταυροφορίας, ὁμολογεῖ ὅτι ταχέως ὑπεχώρησεν εἰς ὀλιγώτερον ἰδεώδη ἐλατήρια, οἷα ἡ πολιτικὴ τῶν ἡγεμόνων, ἡ ἀπληστία τῶν ἐμπόρων, ἡ κοινωνικὴ δυσαρέσκεια καὶ τὸ τυχοδιωκτικὸν πνεῦμα, καὶ κατακρίνει τὴν ἅλωσιν τῆς Κ)πόλεως ἐν ἔτει 1204 ὄχι μόνον ὡς χονδροειδὲς πολιτικὸν σφάλμα, ἀλλὰ καὶ ὡς βαρὺ ἠθικὸν ἔγκλημα καὶ μεγάλην καταστροφὴν ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ πνεύματος, διότι ἐματαίωσε τὸ δυνατὸν τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐκ τῶν ἀποπειρῶν πρὸς ἕνωσιν μνημονεύει μόνην τὴν Σύνοδον τῆς Φλωρεντίας καὶ ἀναφέρει τοὺς λόγους δι' οὓς ἐναυάγησεν ἡ ἐπιτευχθεῖσα ἐκεῖ ψευδένωσις, δριμέως ἐπικρίνων τὰ ὠθήσαντα πρὸς αὐτὴν ἑκάτερον τῶν μερῶν ἐλατήρια διπλωματικῆς μᾶλλον φύσεως ἢ θρησκευτικῆς. «Ἐκεῖ ὅπου πρόκειται περὶ προσωπικῶν πεποιθήσεων, κεκτημένων δικαιωμάτων καὶ αἰωνοβίων παραδόσεων, ἡ συνήθης μέθοδος τῶν συζητήσεων πέριξ μιᾶς τραπέζης οὐδέποτε δύναται νὰ ἐπιτύχῃ διαρκῆ συμφωνίαν». Εἰς τὴν ρῆξιν αὐτὴν ἐπηκολούθησεν ἡ ἄλλη, ἡ κρίσις τῆς Μεταρρυθμίσεως. Τὰ οὕτως ἀπὸ τῆς Ρώμης ἀποσχισθέντα καὶ εἰς ἰδιαιτέρας Ὁμολογίας ὀργανωθέντα τμήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔδει ν' ἀντιμετωπίσωσι τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως ὑπὸ δυσχερεστέρας συνθήκας. Ποία ἡ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὴν Ρωμ. Ἐκκλησίαν ἐξ ἧς ἀπεσχίσθησαν; ποία πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις λόγῳ τοῦ σχίσματος μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἀπέβη μᾶλλον καταληπτὴ καὶ μᾶλλον συμπαθής; ποία ἡ σχέσις πρὸς ἀλλήλας; Τὸ περίπλοκον πρόβλημα

τῆς ἑνώσεως διὰ τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν καθιστῶσι δυσκολώτερον δύο τινα: πρῶτον ὁ ἰδιάζων χαρακτὴρ τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῆς καὶ δεύτερον ὁ στενὸς σύνδεσμος αὐτῆς μετὰ τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ κειμένην ἔξω τοῦ ἰδίου ἐνδιαφέροντος καὶ τῶν ἰδίων βλέψεων οἱανδήποτε ἐνέργειαν τῆς Ἐκκλησίας.

Γ'.) Σχέσεις μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης.

Αἱ μετὰ τῆς Ρωμ. Ἐκκκλησίας σχέσεις τῆς Ἀγγλικανικῆς ἄρχονται ἀπ' αὐτῆς τῆς Μεταρρυθμίσεως, καθόσον οἱ Πάπαι δὲν ἀπέβαλον ἀμέσως τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτῆς εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ρώμης. Ἀλλ' ἡ ἐλπὶς αὐτὴ ἐμειώθη μέχρις ἐκλείψεως μετὰ τὴν δραματικὴν νίκην τῆς ἀντιμεταρρυθμίσεως ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Μαρίας Tudor, ὅτε οἱ ἐπακολουθήσαντες κατὰ τῶν Προτεσταντῶν ἄγριοι διωγμοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐγέννησαν ἄσπονδον μῖσος ἐναντίον τῆς Ρώμης εἰς τὰ πνεύματα αὐτῶν, ἡ δὲ καθυπόταξις τῶν ἀγγλικῶν συμφερόντων ὑπὸ τὴν Ἰσπανικὴν πολιτικὴν ἐξέκαυσε τὸν πατριωτισμὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ. Ἡ ἐντεῦθεν ἐπελθοῦσα σύζευξις ἠθικῆς ἀποστροφῆς, ἐθνικοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ χθαμαλῶν ὑλικῶν συμφερόντων, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ἡ προηγηθεῖσα δήμευσις τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων, ἀπέβη ἀκατάβλητος. Διὰ τῆς ἀνόδου εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ ἐξησφαλίσθη ὁ θρίαμβος τῆς Μεταρρυθμίσεως, ὁ δὲ ἐπακολουθήσας ἀφορισμὸς αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Πάπα Πίου τοῦ Ε'. τῷ 1570 δὲν ἦτο κατ' οὐσίαν ἢ ἡ ἐπίσημος διακήρυξις τοῦ τετελεσμένου γεγονότος. Καίτοι δὲ ἐπὶ Ἰακώβου τοῦ Α'. ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ συμφιλίωσις τῶν ἐν τῇ χώρᾳ θρησκευτικῶν μερίδων δὲν ἦτο ἀδύνατος, ἡ ἀπόπειρα Ρωμαιοκαθολικῶν πρὸς ἀνατίναξιν τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Κοινοβουλίου, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Guy Fawkes ἀνερρίπισε τὸν φόβον καὶ τὸ μῖσος κατὰ τῆς Ρώμης, ἅτινα ἐκληροδότησε ἡ «αἱμοχαρὴς Μαρία». Τὰ περὶ συνοικεσίων σχέδια τῶν Στουαρτῶν Βασιλέων ἀνεζωογόνησαν τὴν ἐλπίδα τῆς συμφιλιώσεως παρὰ τοῖς διπλωματικοῖς κύκλοις, ἀλλ' ἔβλαψαν καιρίως τὸ γόητρον τῶν μοναρχῶν καὶ ἐξῆψαν τὸ προτεσταντικὸν αἴσθημα τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Ἡ ἀποξένωσις αὕτη τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν Προτεσταντῶν συνετέλεσε, συντρεχόντων καὶ ἄλλων παραγόντων, εἰς τὴν ἀνατροπὴν Καρόλου τοῦ Α'. Κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐπανάστασιν, ὅτε ὁ ἀρχικὸς σύνδεσμος Μοναρχίας καὶ Ἀγγλικῆς Μεταρρυθμίσεως ἐχαλαρώθη, αἱ ἐλπίδες τῶν εἰς θολὰ ὕδατα ἁλιευόντων Παπικῶν ἀνεπτερώθησαν. Ἡ ἐπιδεικτικὴ νομιμοφροσύνη τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ αἱ θυσίαι ἃς ὑπέστησαν χάριν τοῦ Βασιλέως — Μάρτυρος ηὔξησαν

μετὰ τὴν Παλινόρθωσιν τὸ γόητρον αὐτῶν, διότι τὸ στίγμα τῆς ἐλλείψεως νομιμοφροσύνης ἐνεκολάφθη νῦν ἐπὶ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν Πουριτανῶν. Λόγῳ τῶν πρὸς τὸν Παπισμὸν συμπαθειῶν τοῦ παλινορθωθέντος Μονάρχου καὶ τῶν ἀναφανδὸν διακηρυττομένων παπικῶν φρονημάτων τοῦ διαδόχου αὐτοῦ οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἀνεθάρρησαν. Ἀλλ' ὁ Ἀγγλικὸς Προτεσταντισμὸς ὑπῆρξεν ἀδιάλλακτος· διὸ καὶ ὅταν Κάρολος ὁ Β΄. ἀπεπειράθη νὰ μετριάσῃ τοὺς δεσμευτικοὺς κατὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ὑπηκόων αὐτοῦ νόμους εὗρεν ἀντιμέτωπον τὸ προτεσταντικὸν αἴσθημα τοῦ λαοῦ, τὸ δὲ ἐπεισόδιον τῆς «παπικῆς συνωμοσίας» ἀπέδειξε τὸ ὑπάρχον μεταξὺ τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ Ἔθνους χάσμα. Εἰς τὴν εὔρυνσιν αὐτοῦ συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον ἡ ἐν Γαλλίᾳ Ρωμαϊκὴ ἀδιαλλαξία, τῆς ὁποίας ἐκπρόσωπον ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ἐθεώρει Λουδοβῖκον τὸν ΙΔ΄., τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ καταδιωκτικοῦ φανατισμοῦ. Ἡ ἀνάκλησις τοῦ Διατάγματος τῆς Νάντης τῷ 1685 ἐπεβεβαίωσε τὰς ὑπονοίας τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ, ἡ δὲ συρροὴ εἰς Ἀγγλίαν τοῦ πλήθους Οὐγενότων προσφύγων ἐξῆψε μεγάλως τὸ προτεσταντικὸν αὐτοῦ αἴσθημα, διότι οἱ πρόσφυγες οὗτοι ἐθεωρήθησαν ὡς τὰ θύματα ὄχι τοῦ Γαλλικοῦ δεσποτισμοῦ, ἀλλὰ τῆς Παπικῆς ἀδιαλλαξίας. Ἰάκωβος ὁ Β΄. ἀποπειραθεὶς νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ βασίλειον αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Πάπα διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς νομοθετικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας ἀπεξενώθη τοῦ λαοῦ καὶ ἀπώλεσε τὸν θρόνον αὐτοῦ. Τοῦ τελευταίου Ρωμαιοκαθολικοῦ ἡγεμόνος φυγόντος, ἀπωλέσθη τὸ δυνατὸν τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν. Ἡ Ἐπανάστασις, ἵνα ἀποφύγῃ πάντα κίνδυνον, ἐδέσμευσεν ὁριστικῶς πλέον τὴν Μοναρχίαν πρὸς τὸ Προτεσταντικὸν θρήσκευμα καὶ κατέστησεν ἐφεξῆς ἀδύνατον τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἀποπείρας ὅπως διὰ τῆς προσηλυτίσεως τοῦ Μονάρχου ἐπιτευχθῇ ἡ μεταβολὴ τῆς θρησκευτικῆς ὁμολογίας τοῦ λαοῦ. Ἡ προσφιλὴς αὐτὴ καὶ καρποφόρος μέθοδος ἣν ἠκολούθει ἡ Ἀντιμεταρρύθμισις δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

(Συνεχίζεται)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία.

Μετ' ἐπιβαλλούσης ἐκκλησιαστικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ νενομισμένη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας (17 τοῦ μ.). Ἀφ' ἑσπέρας ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀναγνοῦσα ἐν τέλει τῆς ἀκολουθίας τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ τρισάγιον ἐπὶ προτεθειμένου δίσκου κολλύβων ὑπὲρ πάντων τῶν ἀγωνισαμένων ὑπὲρ τῆς ἁγίας ὀρθοδόξου πίστεως. Αὐθημερὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης προέστη τῆς θείας λειτουργίας, συλλειτουργοὺς ἔχουσα τοὺς σεβ. Μητροπολίτας Προύσης κ. Πολύκαρπον, Σάρδεων καὶ Πισιδίας κ. Γερμανόν, Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβον, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιον, Χριστουπόλεως κ. Μελέτιον, Λαοδικείας κ. Δωρόθεον καὶ Αἴνου κ. Γερμανόν, περιβληθεῖσα δὲ κατὰ τὴν τάξιν, τὴν Πατριαρχικὴν Αὐτῆς Στολὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἱ. Ναοῦ. Τῆς θείας λειτουργίας μετέσχε καὶ ὁ Πρωθιερεὺς τῆς ἐνταῦθα Γιουγκοσλαυϊκῆς Παροικίας αἰδεσιμολ. κ. Πέτρος Χαϊδούκοβιτς. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιευόμενον, ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱ. Ἄμβωνος ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γεννάδιος.

Εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν παρέστησαν οἱ ἐντιμότατοι Γενικοὶ Πρόξενοι: Ἑλλάδος κ. Γεώργιος Κούστας, Γιουγοσλαυΐας κ. Λιοῦμπο Χατζητζώρτζεβιτς καὶ Ρουμανίας κ. Νικόλαος Λουκασίεβιτς, οἱ Ὑποπρόξενοι: Ἑλλάδος κ. Γεώργιος Μπένσης καὶ Ρουμανίας κ. Βασίλειος Μπιμπέσκου μετὰ τῆς κυρίας αὐτοῦ, οἱ Ὀφφικιάλοι, τὰ Μέλη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων καὶ πλῆθος ἐπιλέκτων ὁμογενῶν ἐκ τοῦ καθηγητικοῦ, ἰατρικοῦ, ἐμπορικοῦ καὶ λοιποῦ κόσμου.

Ἐν τέλει τῆς θείας λειτουργίας ἀνεγνώσθη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἱσταμένης ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ, καὶ τῶν σεβ. ἁγ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, ἱσταμένων ἐν τοῖς οἰκείοις στασιδίοις, τρισάγιον ἐπὶ προτεθειμένου δίσκου κολλύβων, μεθ' ὃ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνῆλθεν ἐν λιτανείᾳ, προηγουμένων τῶν ἐξαπτερύγων, τῶν Πατριαρχικῶν Χορῶν, ψαλλόντων τὸ «Ἐπαρθέντα Σε ἰδοῦσα ἡ Ἐκκλησία....», τοῦ Ἱερατείου καὶ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, συνοδευόντων δὲ τῶν ἐπισήμων καὶ τοῦ λαοῦ, εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Οἶκον, ὅπου, ἐν τῇ Αἰθούσῃ τῶν Πατριαρχῶν, ἀνέγνω καὶ αὖθις τρισάγιον, ἀπεκδυθεῖσα ἐκεῖ τὴν Πατριαρχικὴν Στολήν.

Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη Πατριαρχικὴ Τράπεζα.

Πατριαρχικαὶ Χοροστασίαι.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κατὰ τὰς Κυριακάς: τῆς Ἀπόκρεω (3 τοῦ μ.), τῆς Τυρινῆς (10) καὶ τῆς Β'. τῶν Νηστειῶν (24), κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (25) καὶ καθ' ὅλας τὰς ἀκολουθίας τῶν Μ. Προκειμένων, τῶν Μ. Ἀποδείπνων τῆς Α' Ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν, τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Θεοτόκου, ὡς καὶ κατὰ τὰς λειτουργίας τῶν Προηγιασμένων.

— Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ Κυριακῇ τῆς Σταυ-

ροπροσκυνήσεως (31 τοῦ μ.), συγχοροστατησάντων Αὐτῇ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Προύσης, Σάρδεων καὶ Πισιδίας, Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων, Θεοδωρουπόλεως, Χριστουπόλεως, Λαοδικείας καὶ Αἴνου, λειτουργοῦντος δὲ κατὰ τὴν τάξιν, τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Κυρίλλου μετὰ τοῦ Ὑπογραμματέως πανοσιολ διακόνου κ. Μελίτωνος.

Θεῖον Κήρυγμα.

— Κατὰ τὰς διαγενομένας Κυριακὰς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξαν: τῇ Β΄ Κυριακῇ ὁ θεοφ. Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ καὶ Μ. Ἱεροκῆρυξ κ. Φιλόθεος, τῇ δὲ Γ΄ Κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

— Ἐν τοῖς ἐνοριακοῖς ἱ. Ναοῖς κατὰ τὰς Κυριακὰς ἢ καὶ κατὰ τὰς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν, ἐκτὸς τῶν ἑκασταχοῦ ἱερουργησάντων σεβ. Μητροπολιτῶν, ἐκήρυξαν: Ἐν Σταυροδρομίῳ ὁ Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμενεύων σεβ. Μητροπολίτης Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος καὶ οἱ τακτικοὶ ἱεροκήρυκες Ἁγίας Τριάδος ἱερολ. διάκονος κ. Αἰμιλιανὸς Πουλερόπουλος καὶ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης κ. Κωνσταντῖνος Πλακωτάρης, ὡς ἐπίσης ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τῶν Εἰσοδίων ὁ πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Μελίτων, ἀναπληρῶν τὸν ἀσθενοῦντα τακτικὸν ἱεροκήρυκα τοῦ Ναοῦ, — ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Νικολάου Γαλατᾶ ὁ θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελος, Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος, καὶ ὁ τακτικὸς ἱεροκῆρυξ τοῦ Ναοῦ ἱερολ. διάκονος κ. Αἰμιλιανὸς Ζαχαρόπουλος, — ἐν τοῖς ἱ. Ναοῖς Ταταούλων οἱ τακτικοὶ ἱεροκήρυκες πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Νικόλαος Κουτρουμπῆς καὶ ἱερομ. κ. Τιμόθεος Παζαρίδης, — ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Ἀποστόλων Φερίκιοϊ ὁ ἱερατ. Προϊστάμενος πανοσιολ. Σύγκελλος κ. Ἀλέξανδρος Καντώνης καὶ ὁ τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἱερολ. διάκονος κ. Δημήτριος Παπαδόπουλος, — ἐν τῷ ἱ. Ναῷ Εὐαγγελιστρίας Πρ. Ταταούλων ὁ ἱερατ. Προϊστάμενος πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Πολύκαρπος Κωνσταντινίδης καὶ ὁ τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἱερολ. διάκονος κ. Χρυσόστομος Καρατζᾶς, — ἐν τῇ ἱ. Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ ὁ τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἱερολ. διάκονος κ. Νικόδημος Χαρβαλιᾶς, ὁ αὐτὸς κηρύξας κατὰ τὰς ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν καὶ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἐν τῷ ἱ. Ναῷ τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τῶν Χίων ἐν Γαλατᾶ, — ἐν Μ. Ρεύματι ὁ θεοφ. Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Φιλόθεος, καὶ ὁ τακτικὸς ἱεροκῆρυξ ἱεροδιάκονος κ. Πολύκαρπος Ρετσέλης, — ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ὑψωμαθείων ὁ ἱερατ. Προϊστάμενος πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἱερόθεος Κατζώνης καὶ ὁ τακτικὸς ἱεροκήρυξ ἱερολ. διάκονος κ. Ἰωακεὶμ Λουκᾶς, — ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Γεωργίου Ἐδιρνέκαπου ὁ ἱερατ. Προϊστάμενος πανοσιολ. Μ. Κατηχητὴς κ. Γεράσιμος, — ἐν τῷ ἱ. Ναῷ ἁγ. Νικολάου Τζιβαλίου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Γ΄ Χαιρετισμῶν ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος, — καὶ ἐν Κοντοσκαλίῳ, Διπλοκιονίῳ, Μεσαχώρῳ καὶ Νεοχωρίῳ οἱ οἰκεῖοι ἱερατ. Προϊστάμενοι πανοσ. ἀρχιμ. κ. Ἀμβρόσιος, Σεραφεὶμ καὶ Λεόντιος καὶ αἰδεσ. κ. Αἰμιλιανός.

Πατριαρχικὸς Ναός.

Τῷ Σαββάτῳ τῶν Ψυχῶν (2 τοῦ μ.) ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

Ἐπισκέψεις.

— Τῇ 8ῃ τοῦ μ. ἐπεσκέφθη τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπὶ ὑποβολῇ τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ ὁ νέος ἐνταῦθα Γενι-

τῆς Πολλήνος τῆς Γερμανίας κ. Seiler ἐν συνοδίᾳ τοῦ Ὑπασπιστοῦ κ. R. von Mentzingen.

Τὴν Α. Ἐξοχότητα ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀντεπεσκέφθη ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθανάσιος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου.

— Ὡσαύτως ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καὶ ὑπέβαλε τὰ σέβη αὐτῆς ἡ κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐπισκεφθεῖσα τὴν ἡμετέραν Πόλιν Ἐθνικὴ Πολιτικὴ Ὁμὰς τῆς Ἑλλάδος.

Ὀνομαστήρια.

— Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδωνος (12 τοῦ μ.), ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνεχάρη τῇ Α. Μακαριότητι τηλεγραφικῶς. Ἐξ ἀπαντήσεως ἐλήφθη εὐχαριστήριον τηλεγράφημα τῆς Α. Μακαριότητος.

— Ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ γραμμάτων Αὐτῆς συνεχάρη ὁμοίως τοὺς κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσαντας τὰ ὀνομαστήρια αὐτῶν σεβ. Μητροπολίτας Ἐλευθερουπόλεως κ. Σωφρόνιον καὶ Λεοντοπόλεως κ. Σωφρόνιον (11 τοῦ μ.).

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

— Ἐπὶ τῷ Πάσχα κατ' Ἀρμενίους, Ἀγγλικανοὺς, Καθολικοὺς καὶ Διαμαρτυρομένους (24 τοῦ μ.), ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, διαβιβάζων τὰ συγχαρητήρια Αὐτῆς, μετέβη ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀθανάσιος καὶ μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ μὲν τοῦ Τυπικοῦ Γραφείου κ. Ἐλ. Μανωλίδου ἐπεσκέφθη τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων, μετὰ τοῦ Ἄρχοντος δὲ Μ. Διερμηνέως κ. Σπ. Κωνσταντινίδου παρέστη ἐν τῇ ἐν τῷ ἐν Πέραν Ἀγγλικανικῷ Ναῷ ἑορτίῳ λειτουργίᾳ, τελεσθείσῃ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Πρεσβυτέρου αἰδεσιμ. κ. Αὐγουστίνου Ὄχλεϋ, μετὰ μεσημβρίαν δὲ διελθὼν ἐκ τῆς ἐνταῦθα Παπικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ τῶν ἑορταζόντων ξένων Προξενείων ἀφῆκεν ἐπισκεπτήρια.

— Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς Ἑλλάδος (25 τοῦ μ.), τελεσθείσης, πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐνταῦθα ἐντίμου Γενικοῦ Προξενείου τῆς Ἑλλάδος, δοξολογίας ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Τριάδος Πέραν, προεξάρχοντος τοῦ Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου Σταυροδρομίου σεβ. Μητροπολίτου Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, ἡ Α. Θ. Παναγιότης τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς Αὐτῆς διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, παρισταμένου ἐκ προσώπου Αὐτῆς ἐν τῇ δοξολογίᾳ μετὰ τοῦ Ἀρχ. Μ. Διερμηνέως.

Πατριαρχικαὶ εὐχαί.

Ἐπὶ τῇ τελεσθείσῃ ἐν Ἀθήναις, πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐκεῖ Συνδέσμου Μεγαλοσχολιτῶν, μνημοσύνῳ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πεντηκονταετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ ἐν τῇ Μ. Σχολῇ Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἀπαντῶσα εἰς σχετικὸν γράμμα πρὸς Αὐτὴν τοῦ ὡς ἄνω Συνδέσμου, διὰ σεπτοῦ Αὐτῆς Γράμματος ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους, ἐπαινέσασα ἅμα καὶ τοὺς σχόντας τὴν ἱερὰν πρωτοβουλίαν τῆς ἐπιμνημοσύνου τελετῆς.

Θάνατος Ἱερέως.

Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀπεβίωσε τὸν μῆνα τοῦτον ἐν Πειραιεῖ, ὅπου, ἀποχωρήσας πρὸ μικροῦ ἐντεῦθεν, μετέβη καὶ ἀσθενήσας ἐνοσηλεύετο, ὁ ἐκ τῶν κληρικῶν ἄλλοτε τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιμαν. Γεννάδιος Ἀμαξόπουλος. Ὁ ἀείμνηστος ἱερεὺς ἐπὶ ἔτη μακρὰ διηκόνησε μετὰ ζήλου ἀόκνως ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ καὶ ἀργότερον ἐν ὁμογενέσιν Κοινότησιν ἐν Ρουμανίᾳ, ἀποσυρθεὶς ἐπ' ἐσχάτων τῆς ἐνεργοῦ διακονίας.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Μετάβασις συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς Ἄγκυραν

Τῇ 7ῃ τοῦ μηνὸς ἀνεχώρησε μεταβαίνουσα εἰς Ἄγκυραν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Προύσης κ. Πολυκάρπου, Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίου καὶ Αἴνου κ. Γερμανοῦ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν Ἐξοχωτάτων ὑπουργῶν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῆς Παιδείας ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴ Σχολὴν Χάλκης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ μετὰ τριήμερον ἐν Ἀγκύρᾳ παραμονήν, καθ' ἣν ἐπεκοινώνησε μετὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Φαΐκ Ὀζτράκ, τοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου κ. Ἐκρὲμ καὶ ἀπόντος τοῦ Ἐξοχ. ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, μετὰ τῶν ἁρμοδίων προσώπων τοῦ ὑπουργείου τούτου, ἐπανέκαμψε τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς, 10ης τοῦ μηνὸς καὶ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ σχετικῆς Ἐκθέσεως τὸ πόρισμα τῶν ὡς ἄνω ἐπικοινωνιῶν αὐτῆς.

Τὴν Ἐπιτροπὴν κατά τε τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς προέπεμψε καὶ προϋπήντησεν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Μάξιμος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κρήτης.

Ἐλήφθησαν γράμματα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Τιμοθέου καὶ τῶν ἐκεῖ θεοφιλ. Ἐπισκόπων ἐπὶ διαφόρων περιπτώσεων κεκωλυμένων γάμων.

Ἀπαντητικῶς ἐδόθησαν τῇ Α. Σεβασμιότητι καὶ ταῖς αὐτῶν θεοφιλίαις αἱ προσήκουσαι ὁδηγίαι τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Οἱ μαθηταὶ τῆς εὐδοκίμως καὶ προοδευτικῶς ὑπὸ τὴν δεξιὰν διεύθυνσιν τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βοστώνης κ. Ἀθηναγόρου λειτουργούσης ἐν Πόμφρετ προπαρασκευαστικῆς θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἀρχ/πῆς Ἀμερικῆς ὑπέβαλον τῇ Α. Θ. Παναγιότητι καλλιτεχνικὸν Λεύκωμα τῆς Σχολῆς καὶ ἐξῃτήσαντο τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπαντητικῶς ἐπεδαψιλεύθησαν διὰ τῆς Α. Θεοφιλίας τοῖς εἰρημένοις μαθηταῖς αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἐπιδόσεως καὶ καρποφορίας αὐτῶν καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν προκοπῆς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Δρυϊνουπόλεως.

Διὰ γράμματος αὐτοῦ ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Χρύσανθος ἀνεκοινώσατο τῷ Οἰκ. Πατριαρχείῳ ὅτι εἰς πλήρωσιν τῆς χηρευούσης Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως καὶ Κονίτσης ἐξελέγη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λευκάδος κ. Δημήτριος, ὅστις καὶ ἀνήγγειλε τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ.

Εἰς ἀπάντησιν ἐγένοντο τῇ τε Α. Μακαριότητι καὶ τῇ Α. Σεβασμιότητι τὰ προσήκοντα γράμματα.

Ἱερὰ Μητρόπολις Αὐστραλίας.

Διὰ γράμματος Ἐξεφράσθησαν τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Αὐστραλίας κ. Τιμοθέῳ τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀφορμῆς τοῦ συγκληθέντος ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ ἱερατικοῦ συνεδρίου πρὸς ἐξέτασιν διαφόρων ζητημάτων ἀφορώντων εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καθόλου ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Α. Σεβασμιότητος ζωῆς.

Ἅγιον Ὄρος.

Παρεσχέθη ἄδεια πρὸς μετάβασιν εἰς Ἅγιον Ὄρος χάριν μελετῶν τῷ Ρουμάνῳ ἱεροδ Νικολάου Μλάδιν καὶ τῷ Σέρβῳ ἱερομονάχῳ καὶ καθηγητῇ Γρηγορίῳ Οὐζίσκυ.

Γενικὰ Ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Ἐλήφθησαν ἐν τοῖς Πχείοις ἐκθέσεις ἐπὶ διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τοῦ Μακαρ. Μητροπολίτου Βαρσοβίας κ. Διονυσίου, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Τυράννων κ. Χριστοφόρου καὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου Σεβ. Μητροπολίτου Πάφου κ. Λεοντίου.